Archive of SID

رویکرد رفتاری به حاکمیت شرکتی: نظریه‌ها و روش‌شناسی پژوهش‌ها

علی دیواندری *
محمدصادق هاشمی **
امین معینیان***

تاریخ دریافت:۹۷/۱۲/۰۴
تاریخ پذیرش:۹۸/۰۱/۱۵

چکیده

بیشتر تحقیقات حاکمیت شرکتی، با تمرکز برویکرد ساختاری، برپایه نظریه نمایندگی و توسط محققین حوزه حسابداری و مالی انجام‌گرفته و رفتار واقعی اعضای هیئت‌مدیره کمتر مورد مطالعه بوده است. ازاین‌رو، فرایندهای تصمیم‌گیری هیئت‌مدیره به‌عنوان جعبه سیاه، برای محققین حوزه‌های استراتژی و رفتار سازمانی باقی‌مانده است. هدف این تحقیق مروری نظام مند به پژوهش های رویکرد رفتاری به حاکمیت شرکتی و پاسخ به این سؤال است که محققین رفتاری از چه نظریه‌ها و روش‌های پژوهشی در حوزه حاکمیت شرکتی استفاده کرده‌اند؟. در این تحقیق فراترکیب، ۷۸ مقاله با شاخصتاثیرگذاری ۴,۳۴ کد گذاری شدندو در نتیجه ۱۴۰۴ کد توصیفی و ۳۳۷ کد محتوایی ثبت گردید. بدین ترتیب، ۲۸ نظریه شناسایی شد که در قالب سه مقوله «نظریه‌های مرتبط با نقش هیئت‌مدیره»، «نظریه‌های عمومی» و «نظریه‌های روانشناسی اجتماعی» دسته‌بندی گردید. نتایج همچنین نشان داد که بیشتر تحقیقات، بنیان نظریه نمایندگی داشته و از روش‌های کمّی و طرح‌های تحقیق مقطعی بهره برده‌اند. پیشنهاد می‌گردد نویسندگان در آینده به گردآوری داده‌های اولیه از طریق پیمایش، مصاحبه و مشاهده و بااستفاده از روش‌های کیفی و آمیخته و نیز با طرح‌های تحقیق طولی، به توسعه نظریه‌های اقتضایی برای فهم پویایی‌های فرایندهای هیئت‌مدیره بپردازند.

واژگان کلیدی: حاکمیت شرکتی، رویکرد رفتاری، فرایندهای هیئت‌مدیره، مرور نظام‌مند، فراترکیب، نظریه‌های روانشناسی اجتماعی

* استاد گروه مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، **divandari@ut.ac.ir**
** کاندیدای دکتری مدیریت سیاستگذاری بازرگانی دانشگاه تهران، **hashemims@ut.ac.ir**
*** دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت دولتی دانشگاه تهران، **Amin.moeinian@ut.ac.ir**

فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال سیزدهم، شمارهٔ ۵۱، پاییز ۱۳۹۷، صفحه ۱۴۶-۱۰۷

www.SID.ir

Archive of SID

مقدمه

حاکمیت شرکتی موضوعی است که تحقیقات بسیار زیادی هم در ایران و هم در جهان در مورد آن صورت گرفته است. اما اغلب تحقیقات با رویکرد حسابداری و مالی انجام گرفته‌اند و مطالعات بسیار کمی با نگاه استراتژیک و مدیریتی به این موضوع مهم پرداخته‌اند و بیشتر بر روی موضوعاتی نظیر حسابرسی، کیفیت صورت‌های مالی، گزارش‌دهی مستمر و سیستم‌های کنترلی تاکید شده است. اگرچه این موارد در حاکمیت شرکتی موثر و مفید هستند، اما بدیهی است که تمام جنبه‌های این موضوع و علی‌الخصوص جنبه‌های مربوط به فرایندهای تصمیم‌گیری هیئت‌های مدیره و مسائل رفتاری و سیاسی را در بر نمی‌گیرند و لذا نمی‌توانیم انتظار تبیین‌های کاملی را از آنها داشته باشیم. لذا در سال‌های اخیر، محققین متعددی در مورد ضرورت مطالعه مسائل مرتبط با حاکمیت شرکتی و هیئت مدیره‌ها با زاویه دید متفاوتی نسبت به نظریه مشهور «نمایندگی[1]» سخن گفته‌اند (P.-J. Bezemer, Nicholson, & Pugliese, 2014; Daily, Dalton, & Cannella Jr, 2003; Forbes & Milliken, 1999; Ghoshal, 2005; Hambrick, Werder, & Zajac, 2008; Huse, Hoskisson, Zattoni, & Viganò, 2011; Westphal & Zajac, 2013).. این افراد انتقادات مهمی درباره این دیدگاه غالب به دلیل فرضیات غیرواقع‌بینانه و ناتوانی آن در پیش‌بینی درست عملکرد شرکت‌ها، مطرح کرده (Ghoshal, 2005; Roberts, McNulty, & Stiles, 2005; Westphal & Zajac, 2013) و از ضرورت «تکثرگرایی نظری[2]» و دستیابی به «نظریه‌های فرایندی[3]» برای ایجاد فهم عمیق‌تر از فرایندهای هیئت‌مدیره و پویایی‌های آن صحبت کرده‌اند (Bailey & Peck, 2013; Daily, Dalton, & Cannella Jr, 2003; Forbes & Milliken, 1999; Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 2008; Pugliese et al., 2009; Pye & Pettigrew, 2005; Roberts et al., 2005; Van Ees, Gabrielsson, & Huse, 2009). به طور دقیق‌تر، بسیاری از تجویزهای نظریه نمایندگی هم در مطالعات تجربی و هم در موارد عملی، به گونه‌ای نقض شده‌اند (Dalton, Daily, Ellstrand, & Johnson, 1998) که این موضوع بیانگر این است که این نظریه در پیش‌بینی پیامدها، آن‌چنان هم قوی نیست. به‌علاوه، مطالعات متعدد در حوزه حاکمیت شرکتی، نتایج بدون درجه اهمیت، مبهم و حتی متناقضی در مورد ارتباط بین متغیرهای ساختاری حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت را نشان می‌دهند (Ben-Amar, Francoeur, Hafsi, & Labelle, 2013; Daily, Dalton, & Cannella Jr, 2003; Forbes & Milliken, 1999; Ghoshal, 2005; Van Ees et al., 2009; Wan & Ong, 2005) که این

www.SID.ir

Archive of SID

مهم، ضرورت توضیح عمیق‌تر و واقع‌گرایانه‌تر عوامل تاثیرگذار بر حاکمیت شرکت‌ها را مشخص می‌سازد.

اما سوال این است که چرا نظریه نمایندگی، دیدگاه غالب هم در تحقیقات و هم در حوزه اجرایی است؟ (P.-J. Bezemer et al., 2014; Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Huse, 1998, 2008; Zajac & Westphal, 1995). زیرا این تئوری، نظریه‌ای بسیار ساده است که به سازمان‌های بزرگ و پیچیده تنها به عنوان ترکیبی از دو بازیگر اصلی می‌نگرد: سهامداران و مدیران که منافع شفاف و ثابتی دارند و هرکدام نیز در جهت منافع خود عمل می‌کنند (Daily, Dalton, & Cannella Jr, 2003; Roberts, 2001). این نظریه دچار «فردگرایی روش‌شناختی[۴]» است، به این معنا که یک پدیده اجتماعی را تنها حاصل جمع «اعمال در سطح فردی» می‌داند و لذا از «فرضیات کاهش‌داده شده (ساده‌شده)[۵]» بهره می‌برد (Westphal & Zajac, 2013) تا راحت‌تر بتوان به داده‌های از پیش آماده آرشیوی و ثانویه دسترسی یافته (Daily, Dalton, & Cannella Jr, 2003; Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 2008; Stiles, 2001; Van Ees et al., 2009) و سپس مدل‌های ریاضی و استاندارد را توسعه داده و آزمون نمود (Gabrielsson & Huse, 2004) و برای فهم این پدیده اجتماعی-اقتصادی پیچیده، تعدادی متغیر عمومی حاکمیت شرکتی (نظیر تعداد اعضای هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره و غیره) را به عملکرد شرکت مرتبط ساخت و نهایتاً نیز تجویزهای مشخصی را برای پیاده‌سازی، ارائه کرد (Ghoshal, 2005; Huse & Gabrielsson, 2008). در حال حاضر، عمده تحقیقات انجام شده در حوزه حاکمیت شرکتی، صرفاً از «مدل‌های ورودی-خروجی[۶]» برای تبیین ارتباط بین «مضنونین همیشگی[۷]» و عملکرد مالی شرکت، استفاده می‌کنند (P.-J. Bezemer et al., 2014; Forbes & Milliken, 1999; Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 2008; Huse & Gabrielsson, 2008). در مرور نظام‌مند ادبیات حاکمیت شرکتی بر روی ۱۲۷ مطالعه تجربی، (Gabrielsson & Huse, 2004) دریافتند که اغلب تحقیقات، هیئت مدیره‌ها را به عنوان «جعبه‌های سیاه[۸]» می‌نگرند و مطالعات اندکی به ابعاد رفتاری و «تکاملی[۹]» هیئت‌مدیره‌ها پرداخته‌اند. در این جریان‌های تحقیقاتی، رفتار واقعی (Pye & Pettigrew, 2005) هیئت مدیره‌ها مطالعه نشده‌است؛ بلکه تنها «شاخص‌های نماینده[۱۰]» برای اندازه‌گیری آثار مداخله‌ای جنبه‌های رفتاری، مورد استفاده قرار گرفته است.

www.SID.ir

Archive of SID

زمانی که با تلاش برای «بدست آوردن داده‌های اولیه درباره فرایندهای مشارکت، قدرت و نفوذ» (Roberts et al., 2005)، نگاه نزدیک‌تری به این «جعبه سیاه» بیاندازیم (Bailey & Peck, 2013; P.-J. Bezemer et al., 2014; Huse, 2008; Leblanc & Schwartz, 2007; Pugliese et al., 2009; Roberts et al., 2005)، متوجه خواهیم شد که هیئت مدیره‌ها بیشتر با مسائل ارتباطی و نیز چگونگی غلبه بر عدم اطمینانِ مرتبط با فرایند تصمیم‌گیری استراتژیک دست و پنجه نرم می‌کنند تا صرفاً مواجهه با چالش قدیمی «تضاد منافع» و راهکارهای قانونی و ساختاری برای مواجهه با آن (Van Ees et al., 2009). در حقیقت، محققینی که بر روی ابعاد رفتاری تمرکز می‌کنند، معتقدند که اگرچه مسائل ساختاری و قانونی، در حاکمیت شرکتی مهم‌اند، اما برای فهم کامل فرایند حاکمیت شرکتی از جنبه نظری و اجرای حاکمیت خوب به صورت عملی، کافی نیستند؛ چرا که تعاملات بین اعضای هیئت مدیره و نیز مابین ایشان و سایر ذینفعان سازمان، نقش مهم‌تری در این زمینه بازی می‌کند و لذا باید در مرکز توجه قرار گیرند (Gabrielsson & Huse, 2004; Van Puyvelde, Brown, Walker, & Tenuta, 2018). به بیان دیگر، با استفاده از رویکرد رفتاری به حاکمیت شرکتی، می‌توانیم در نظریه‌پردازی، واقع‌بینانه‌تر عمل و در اجرا نیز کنیم کاربردپذیرتر (Van Ees et al., 2009).

قابل توجه است که در میان مقالات مرور ادبیات این حوزه، هیچ نمونه‌ای که مقالات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری را به صورت یکجا و نظام‌مند مرور کرده باشد یافته نشده و چند مقاله موجود در این زمینه، صرفاً به مرور ادبیات به صورت غیرسیستماتیک و ارائه پیشنهادات پژوهشی در این زمینه پرداخته‌اند (برای نمونه (Daily, Dalton, & Gabrielsson & Huse, 2004; Hambrick et al., 2008; Huse et al., 2011;Cannella, 2003 ; (Leblanc & Schwartz, 2007; Pye & Pettigrew, 2005; Weitzner & Peridis, 2011)) و برخی نیز با مرور غیرنظام‌مند ادبیات، به توسعه مدل مفهومی دست زده‌اند (برای نمونه: Hambrick & Mason, 1984; Huse, 2008; Rindova, 1999; Forbes & Milliken, 1999) ; Schmidt & Brauer, 2006; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Van Ees et al., 2009; (Westphal & Zajac, 2013)). تنها یک مقاله به مرور نظام‌مند «مشارکت اعضای هیئت مدیره در زمینه استراتژی[11]» که در حقیقت موضوعی خاص در دلِ تحقیقات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری است، پرداخته است (Pugliese et al., 2009). لذا با توجه به این خلاء، هدف این تحقیق انجام یک مرور نظام‌مند بر روی کلیه مقالات منتشر شده

www.SID.ir

Archive of SID

در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری به منظور ایجاد تصویری بزرگ برای محققین جهت انجام تحقیقات تجربی در این حوزه می‌باشد. سوال اصلی این تحقیق این است که محققین حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری، چه نظریه‌ها و روش‌های پژوهشی را به‌کار گرفته‌اند.

ادبیات پژوهش

دیلی، دالتون و کانلا، (۲۰۰۳) از نخستین کسانی بودند که در مقاله برجسته خود در مجله «ای.ام.آر[۱۲]»، با به چالش کشیدن نظریه نمایندگی و تحقیقات انجام گرفته در حوزه حاکمیت شرکتی با بهره‌گیریِ صرف از داده‌های آرشیوی (ثانویه)، ضرورت استفاده از نظریات دیگر نظیر وابستگی منابع، نظریه خادمیت و نظریه نهادگرایی، در تحقیقات این حوزه با استفاده از داده‌های دسته‌اول و «فرایندمحور[۱۳]» را مورد بحث قرار داده و توجه پژوهشگران دیگر را به این جهت‌گری جدید برانگیختند. آنها مطالعاتی که نشان‌دهنده نتایج بی‌اهمیت درباره رابطه تجویزهای تئوری نمایندگی و عملکرد مالی شرکت بود، برشمردند (به طور خاص دو «فراتحلیل» که به بررسی پژوهش‌های مختلف و تجمیع نتایج آنها به صورت کمّی پرداخته بود (Dalton et al., 1998)). سپس اینگونه بیان می‌کنند که دلیل این روابط بی‌معنا، «وجود فرایندهای مداخله‌گر مابین استقلال هیئت مدیره و عملکرد مالی» و اهمیت وظایف دیگر نظیر «بدست آوردن منابع با ارزش» و «مشارکت در زمینه استراتژی» است که هیئت مدیره را از نظارت‌گرِ صرف، به «منبعی برای مشاوره و راهنمایی مدیرعامل» بدل می‌سازد؛ بنابرین «تضاد نظارت و پشتیبانی»، منجر به ایجاد «چالشی برای اعضای هیئت مدیره برای ایجاد و حفظ اعتماد در روابط با مدیران اجرایی از یک طرف و حفظ فاصله برای نظارت اثربخش از سمت دیگر، پدید می‌آورد». در ادامه، دیلی، دالتون و کانلا، (۲۰۰۳) چالش‌های پیش رو برای گردآوری داده‌های اولیه فرایندمحور را تشریح می‌کنند که اصلی‌ترینِ آن، دشواری دسترسی به اعضای هیئت مدیره و مدیران ارشد، به دلیل محافظه‌کاری و ترس از اقدامات قانونی در صورت اطلاع از جزییات تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای ایشان بوده است (Daily, Dalton, & Cannella, 2003).

همبریک و همکاران (۲۰۰۸) در یک تحقیق مروری، به دنبال آن بودند تا ازمیان

www.SID.ir

Archive of SID

جریان‌های تحقیقاتی گوناگون در حوزه حاکمیت شرکتی که بخش عمده‌ای از آن توسط رویکردهای اقتصادی و حقوقی احاطه شده بود، نقش و جایگاه محققین حوزه مطالعات سازمانی و استراتژی را متمایز سازند. بدین منظور، آنها بر اساس دو بعد تمرکز درون‌سازمانی/برون‌سازمانی و ارتباط تحقیقات با ساختار رسمی، ساختار رفتاری و فرایندهای رفتاری، شش جریان تحقیقاتی در این حوزه را معرفی کردند که در حقیقت چهار جریان «قدرت»، «روانشناسی اجتماعی»، «شبکه‌های اجتماعی» و «مدیریت نمادین» را می‌توان جریان‌های رفتاری به حاکمیت شرکتی نامید. همبریک و همکاران در پایان اذعان می‌کنند که ادبیات کنونی حاکمیت شرکتی بیشتر حاکمیت را به عنوان یک مساله «مالک-نماینده[۱۴]» مابین سهامداران و مدیران در نظر گرفته است و لذا توصیه می‌کنند که محققین از بینش‌های مفید دیگر در مورد موضوعات بسیار پیچیده-تری نظیر ذینفعان متعدد، پویایی‌های هیئت مدیره، فرایندهای مدیریتی، انگیزاننده‌ها و ارزش‌های مدیریتی و سیستم‌های ملی (نظیر فرهنگ، نظام حقوقی و غیره) بهره ببرند (Hambrick et al., 2008).

جدول ۶، رویکردهای گوناگون درباره حاکمیت شرکتی، (Hambrick et al., 2008)، اقتباس از (Zajac & Westphal, 1998)

	ساختار رسمی	ساختار رفتاری	فرایند رفتاری
سازمان ↓ به سمت داخل	**اقتصاد** طراحی ساختارهای بهینه مشوق و نظارتی	**قدرت** نمایش اینکه چگونه موقعیت افراد بر روی قدرت/سیاست در داخل سازمان تاثیر میگذارد	**روانشناسی اجتماعی** افشای اینکه چگونه فرایندهای تصمیم –گیری ممکن است سوء گیری پیدا کند
سازمان ↓ به سمت خارج	**حقوق** ایجاد و الزام قوانین و مقررات حاکمیتی برای منافع اجتماعی	**شبکه های اجتماعی** نمایش اینکه چگونه قدرت و اطلاعات در شبکه های بین سازمانی جریان مییابد	**مدیریت نمادین** فهم اینکه چگونه نمادها و زبان میتوانند قوانین هنجاری را به هنجارها و ارزشهای اجتماعی مرتبط سازند

بی‌شک پژوهش‌های مرور شده، چارچوب‌های اولیه مناسبی در اختیار پژوهشگران،

www.SID.ir

Archive of SID

برای انجام مطالعات تجربی در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری می‌گذارند. اما از آنجایی که این مرور ادبیات‌ها به صورت نظام‌مند انجام نگرفته‌اند، لذا ما در این پژوهش به دنبال آنیم تا ضمن انجام مرور نظام‌مند، تصویری جزئی‌تر و دقیق‌تر از تحقیقات صورت‌گرفته در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری به نمایش گذاشته و محققین را برای انتخاب نظریه، استراتژی‌ها و روش‌های پژوهشی یاری رسانیم.

روش‌شناسی پژوهش

مرور ادبیات تحقیق کمک می‌کند تا یک موضوع گسترده را محدود سازیم و لذا سوالات تحقیق را متمرکز و دقیق انتخاب کنیم و نیز تصویری از طرح‌های تحقیق سایرین و شیوه اندازه‌گیری متغیرها و تحلیل داده‌ها در اختیار داشته باشیم. (Neuman & Robson, 2017, p. 91). این پژوهش یک مرور نظام‌مند از ادبیات حاکمیت شرکتی، با تمرکز بر پژوهش‌های رفتاری در این حوزه می‌باشد. مرور نظام‌مند نوعی از مرور ادبیات تحقیق با هدف دستیابی به یک نتیجه درباره جایگاه دانشی موضوعی خاص بر اساس بررسی دقیق و بدون سوگیری تمامی تحقیقات انجام گرفته بر روی آن موضوع است (Denscombe, 2014, p. 151). در این تحقیق از روش فراترکیب برای مرور نظام‌مند ادبیات استفاده می‌کنیم. روش هفت مرحله‌ای «سندلوسکی و باروسو» که در اغلب پژوهش‌های فراترکیب از آن استفاده شده است در شکل ۱ خلاصه شده است:

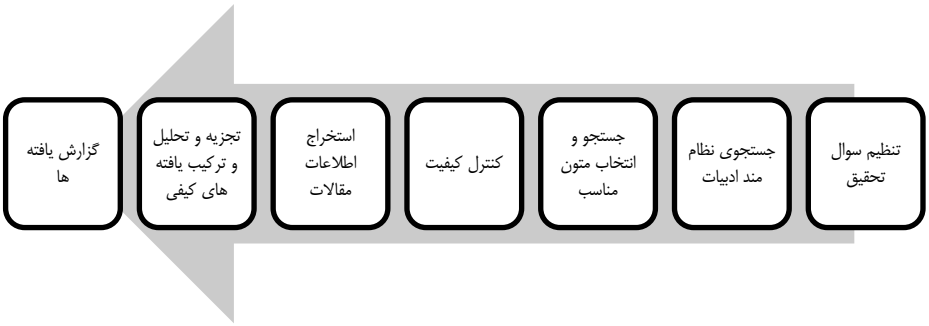

شکل ۳، مراحل هفت گانه فراترکیب،(Sandelowski, Barroso, & Voils, 2007)

در خصوص روایی تحقیق، پس از شناسایی و انتخاب مقالات توسط محقق، فهرست

www.SID.ir

Archive of SID

مقالات توسط دو استاد حوزه حاکمیت شرکتی بررسی و تایید گردید که مقالات مرتبط با رویکردهای رفتاری به حاکمیت شرکتی می‌باشند. همچنین اعتبارات مجلات به عنوان شاخص دیگری برای سنجش کیفیت مقالات و روایی مد نظر قرار گرفت که در بخش کیفیت مقالات، در این باره توضیحات تفصیلی ارائه گردیده است. پایایی تحقیق نیز با محاسبه ضریب «کاپا» که توافق بین دو کدگذار را نشان می‌دهد، محاسبه شده است و از بین سه مقاله انتخابی که جمعاً کدگذار اول ۷۳ کد و کدگذار دوم ۶۴ کد برای آنها درج کرده است، عدد ۰,۶۹۵ بدست آمد که با توجه به آنکه از ۰,۶ بالاتر استا، نشان‌دهنده پایایی مناسب این تحقیق است (Gwet, 2012).

برای انجام مطالعه نظام‌مند، ایجاد پایگاه داده از کلیه مقالات موضوع مورد مطالعه امری ضروری است. در این تحقیق پیش از آغاز فرایند مطالعه نظام‌مند، ساختار یک پایگاه داده در نرم‌افزار ماکروسافت اکسل شامل ۱۸ فیلد اصلی طراحی گردید. این فیلدها شامل: ۱- کشور محل تحقیق (در صورت تحقیق تجربی)، ۲- کلیدواژه جستجو، ۳- عنوان مقاله، ۴- نویسندگان، ۵- سال انتشار، ۶- تعداد ارجاعات [۱۵]به مقاله تا به امروز، ۷- مجله منتشرکننده،

۸- امتیاز مجله در سال ۲۰۱۷ بر اساس شاخص عامل تاثیر مجله[۱۶]، ۹- امتیاز مجله در سال ۲۰۱۷ بر اساس شاخص «سایت‌اسکور[۱۷]»، ۱۰- سوال اصلی تحقیق، ۱۱- نوع تحقیق (بر اساس تقسیم‌بندی مورد استفاده توسط (Pugliese et al., 2009 شامل کمّیِ تجربی، کیفیِ تجربی، آمیخته تجربی[۱۸]، مرور ادبیات، مفهومی[۱۹])، ۱۲- استراتژی تحقیق تجربی (بر اساس چارچوب (Denscombe, 2014 شامل تحقیقات آرشیوی[۲۰]، تحقیقات پیمایشی[۲۱]، مطالعه موردی، نظریه داده‌بنیاد، مردم‌نگاری، پدیدارشناسی، اقدام‌پژوهی، روش‌های آمیخته و مرور نظام‌مند)، ۱۳- طرح تحقیق شامل طرح مقطعی[۲۲] و طولی[۲۳]، ۱۴- روش گردآوری داده‌ها (بر اساس چارچوب (Denscombe, 2014) (شامل: داده‌های آرشیوی، پرسشنامه، مصاحبه، مشاهده)، ۱۵- روش تحلیل داده‌ها (روش‌های کیفی بر اساس چارچوب (Langley, 1999) شامل: روش نوشتاری[۲۴]، کدگذاری نظام‌مند (تئوری داده‌بنیاد)، کمّی‌سازی[۲۵]، بصری‌سازی[۲۶]، قالب‌های جایگزین[۲۷] و روش ترکیبی[۲۸]) و روش‌های کمّی بر اساس چارچوب (Mills, Bonner, & Francis, 2006) شامل: تحلیل‌های تک‌متغیره[۲۹]، روش‌های ناپارامتریک و تحلیل‌های چندمتغیره

www.SID.ir

Archive of SID

[۳۰]شامل: تحلیل همبستگی و رگرسیون، تحلیل عاملی، مدلسازی معادلات ساختاری و تحلیل واریانس ۱۶- جامعه و نمونه تحقیق و ۱۷- صنعت/بخش/نوع سازمان‌ها و ۱۸- یافته‌های تحقیق بوده است.

تنظیم سوال تحقیق

چه‌چیزی: سوال اصلی این تحقیق این است که محققین حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری، چه نظریه‌ها و روش‌های پژوهشی را در این زمینه به‌کار گرفته‌اند؟ چه کسی: جامعه این پژوهش، کلیه مقالات مرتبط با حوزه حاکمیت شرکتی در مجلات معتبر بین‌المللی است که به نوعی از رویکرد رفتاری در مطالعه خود بهره برده‌اند (معیار انتخاب مقالات نمونه در ادامه تشریح خواهد شد). چه زمانی: از نظر زمانی، نخستین مقاله که به طور مستقیم رویکرد رفتاری به حاکمیت شرکتی را مورد توجه قرار داده است و در مقالات سایر صاحبنظران نیز به عنوان یکی از محرک‌های اولیه این موضوع به آن اشاره شده است (به عنوان نمونه در مقالات برجسته (Carpenter & Westphal, 2001; Forbes & Milliken, 1999; Golden & Zajac, 2001; Judge Jr & Zeithaml, 1992; Westphal & Zajac, 1995)) در سال ۱۹۸۴ توسط (Hambrick & Mason, 1984) و با تمرکز بر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و سابقه مدیران ارشد (اعضای هیئت مدیره و تیم مدیریت ارشد) و رابطه آن در عملکرد استراتژیک شرکت‌ها منتشر شده و به عنوان نخستین سال در بررسی مقالات در این تحقیق مورد توجه قرار گرفته است. یکی از نشانه‌های اهمیت این مقاله تعداد بسیار بالای ارجاعات به آن (نزدیک به ۱۱۰۰۰ ارجاع) است که در میان کل مقالات بررسی‌شده، بیشترین آمار را به خود اختصاص داده است. همچنین بررسی مقالات تا انتهای سال ۲۰۱۸ در بازه مورد بررسی این تحقیق بوده است. چگونه: در این پژوهش از داده‌های ثانویه (یا آرشیوی) که مقالات منتشر شده در مجلات هستند، استفاده شده است.

جستجوی نظام مند ادبیات

جستجوی ادبیات تحقیق با استفاده از سایت گوگل اسکولار انجام گرفته است. این سایت موتور جستجوی کلیه پایگاه‌های معتبر مجلات علمی سراسر دنیاست و لذا نسبت

www.SID.ir

Archive of SID

به مراجعه مورد به مورد به تک تک پایگاه‌های علمی، نتایج کامل‌تری را در زمان کمتر در اختیار می‌گذارد و محقق می‌تواند اطمینان بیشتری داشته باشد که در موضوع مورد بررسی، محتواهای مرتبط علمی از نگاهش دور نخواهد ماند. کلیه مجلات پایگاه‌های مطرح مدیریت منجمله «جی-استور[۳۱]»، «امرالد[۳۲]»، «ساینس دایرکت (الزویر) [۳۳]»، «اسپرینگر[۳۴]»، «پروکوئست[۳۵]» و «وایلی[۳۶]» در سایت گوگل اسکولار نمایه‌گذاری شده و با جستجو، قابل دسترسی هستند.

همچنین علی‌رغم آنکه حدود ۵۰ مقاله فارسی حوزه حاکمیت شرکتی با استفاده از موتور جستجوی علمی «علم نت»، «پایگاه نشریات کشور» و «پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی» موررد بررسی قرار گرفت، از آنجایی که هیچ کدام از مقالات منتشره رویکرد رفتاری نداشته و صرفاً از دسته مطالعات «ورودی-خروجی» بودند و همچنین به علت اعتبار پایین‌تر مجلات فارسی نسبت به مجلات انگلیسی، هیچ مقاله فارسی در میان نمونه‌های تحقیق وجود ندارد.

در قدم نخست، با مطالعه سه مقاله در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری (مقالات (; Van Ees et al., 2009; Westphal & Zajac, 2013Huse, 2008)) ، کلمات کلیدی برای جستجو تعریف گردید. سپس یکایک کلمات در سایت گوگل اسکولار مورد جستجو قرار گرفت. در این مرحله، مواردی که عناوین آنها دارای ارتباط ظاهری با موضوع نبودند، نادیده گرفته شده و صرفاً مواردی وارد پایگاه داده شدند که لااقل در حوزه حاکمیت شرکتی بودند. در این مرحله تعداد ۱۴۰ مورد ثبت گردید.

www.SID.ir

Archive of SID

جدول ۲، کلیدواژه های جستجو و تعداد محتواهای یافت شده (قبل از پالایش مقالات)

کلیدواژه‌های جستجو	تعداد محتواهای یافت شده	درصد در میان کل محتواها
board and strateg*	۲۷	٪۱۹,۲۹
board and power	۱۳	٪۹,۲۹
board and behavior	۱۱	٪۷,۸۶
board and trust	۱۰	٪۷,۱۴
board and structure	۸	٪۵,۷۱
board and relation*	۸	٪۵,۷۱
board and diversity	۵	٪۳,۵۷
board and collaboration	۵	٪۳,۵۷
board and control	۴	٪۲,۸۶
board and process	۴	٪۲,۸۶
board and independence	۴	٪۲,۸۶
board and influence	۴	٪۲,۸۶
board and interactions	۴	٪۲,۸۶
board and coalition	۴	٪۲,۸۶
board and decision	۴	٪۲,۸۶
board and competence*	۳	٪۲,۱۴
board and politics	۳	٪۲,۱۴
corporate governance and behavior	۳	٪۲,۱۴
board and demograph*	۳	٪۲,۱۴
board and composition	۳	٪۲,۱۴
Other keywords: board and emotion, culture, working, conflict, dynamics, cognition, leadership	۱۰	٪۵,۸۸
جمع	۱۴۰	٪۱۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

جستجو و انتخاب متون مناسب

سپس چکیده مطالب مطالعه شد و آنهایی که با حداقل یک ویژگی از ویژگی‌های رویکرد رفتاری به حاکمیت شرکتی همخوانی نداشتند، حذف گردیدند. این ویژگی‌ها شامل: ۱- درباره وظایف خدمت‌رسانی هیئت مدیره باشند، یا ۲- درباره تعاملات یا تصمیمات هیئت مدیره و تیم مدیریت ارشد و به موضوعاتی نظیر قدرت، اعتماد، احساسات، مشارکت و غیره پرداخته باشد یا ۳- مبنای تئوریکی به غیر از تئوری نمایندگی داشته باشد (نظیر تئوری خادمیت، وابستگی به منابع، رده‌های بالای سازمانی و غیره) ، یا ۴- درباره ویژگی‌های جمعیت‌شناختی یا شایستگی‌های اعضای هیئت مدیره باشد، یا ۵- درباره فرایندهای هیئت مدیره و پویایی‌های آن بوده و از داده‌های اولیه استفاده نموده باشد. پس از انجام این فرایند، ۸۸ مورد باقی‌ماند. در قدم بعدی، کتاب‌ها، فصل‌های کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها، سایر گزارش‌های دانشگاهی و مقالات کنفرانسی که در مجلات منتشر نشده‌اند، حذف گردید و لذا تعداد ۸۲ مقاله ژورنالی، به‌جا ماند. هدف این بود که صرفاً بر روی مقالات منتشر شده که مورد داوری قرار گرفته‌اند تمرکز گردد تا اعتبار تحقیق، افزایش یابد.

کنترل کیفیت (انتخاب مجلات)

به عنوان آخرین مرحله از فرایند پالایش مقالات، از شاخص‌های ژورنال ایمپکت فکتور و سایت‌اسکور استفاده شد. هر دوی این شاخص‌ها از اعتبار بسیار بالایی برخوردار می‌باشند و می‌توان اذعان کرد که چنانچه مجله‌ای در هیچ‌کدام از این دو پایگاه نمایه نشده باشد، از اعتبار مناسبی برخوردار نیست. بنابرین در این مرحله مقالاتی که در مجلاتی منتشر شده‌بودند که در هیچ کدام از دو پایگاه آی.اس.آی یا اسکوپوس نمایه نشده‌بودند، حذف گردیدند و تعداد ۷۸ مقاله برای مرور نهایی، باقی‌ماندند.

www.SID.ir

Archive of SID

جدول ۳، مجلات، تعداد مقالات منتخب آنها برای مرور و امتیازهای JIF و CiteScore آنها در سال ۲۰۱۷

Row	Journal	Nomber of Articles	Impact Factor 2017	CiteScore 2017
1	Corporate Governance: An International Review	14	2.705	2.77
2	Administrative Science Quarterly (ASQ)	8	5.878	6.36
3	Academy of Management Journal (AMJ)	8	6.7	7.44
4	Strategic Management Journal (SMJ)	6	5.482	6.42
5	Journal of Management Studies	5	5.329	5.07
6	Academy of Management Review (AMR)	5	8.855	7.59
7	British Journal of Management	4	3.059	3.23
8	Journal of Management and Governance	3	0	1.38
9	Long Range Planning	3	3.221	3.76
10	Journal of Management	3	8.08	8.03
11	International Studies of Management & Organization	3	0	1.19
12	Human Relations	2	3.043	3.51
13	International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations (Voluntas)	1	1.273	1.34
14	Organization Studies	1	3.133	3.36
15	Academy of Management Annals	1	9.281	13.22
16	European Management Review	1	1.25	1.61
17	Journal of Business Ethics	1	2.917	2.91
18	Organization Science	1	3.027	3.83
19	Accounting, Auditing & Accountability Journal	1	2.911	4.33
20	Qualitative Research in Accounting & Management	1	0	1.35
21	China Economic Review	1	1.8	2.01
22	Academy of Management Perspectives	1	4.686	4.17
23	Academy of Management learning & education	1	2.866	3.11
24	Journal of Business Venturing	1	6	8.82
25	Entrepreneurship & Regional Development	1	2.791	3.4
26	Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly	1	1.932	2.37
	Grand Total	78	4.34	4.74

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، میانگین شاخص‌های تاثیرگذاری مجلات بر حسب تعداد مقالات، اعداد ۴,۳۴ و ۴,۷۴ می‌باشد که بیانگر اعتبار بسیار بالای مقالات بررسی شده در این تحقیق و به بیان دیگر روایی بالای تحقیق می‌باشد.

www.SID.ir

Archive of SID

استخراج اطلاعات مقالات

استخراج اطلاعات مقالات در دو مرحله انجام گرفت. در مرحله نخست، ویژگی‌های توصیفی مقالات، با مطالعه چکیده مقاله، در غالب ۱۸ فیلد اطلاعاتی که پیش‌تر به آنها اشاره شد، مورد به مورد برای هر یک از ۷۸ مقاله، کدگذاری گردید. در این مرحله، جمعاً تعداد ۱۴۰۴ کد توصیفی درج گردید. در مرحله دوم، مطالعه دقیق مقالات منتخب بمنظور شناسایی بنیان‌های نظری آنها آغاز گردید. کلیه مقالات در نرم‌افزار ماکروسافت وان‌نوت [۳۷]به دقت مطالعه شده و یادداشت‌برداری و نشانه‌گذاری [۳۸]بر روی آنها صورت گرفت.

تجزیه‌وتحلیل و ترکیب یافته‌ها

پس از مرحله یادداشت‌برداری، نوبت به کدگذاری نظام‌مند مقالات رسید. هدف محقق این بود که به شناسایی نظریه‌های به‌کارگرفته شده در تحقیقات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری پرداخته و سپس به دسته‌بندی نظریه‌های مرتبط بپردازد. پس از پایش چند مرحله‌ای و ادغام مفاهیم مشابه، در این مرحله جمعاً تعداد ۳۳۷ کد درج گردید که به شناسایی ۲۸ نظریه در قالب سه دسته (مقوله) منجر گردید. در ادامه، نتایج تجزیه و تحلیل توصیفی و تحلیل محتوای کیفی، ارائه خواهد شد.

نتایج تحقیق

نوع و طرح تحقیقات

کدگذاری توصیفی مقالات منتخب نشان می‌دهد که قریب به نیمی از مقالات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری، از روش‌های کمّی بهره برده‌اند. همچنین نزدیک ۳۰ درصد از مقالات، مرور ادبیات و یا مقالات مفهومی بوده‌اند که این موضوع نشان‌دهنده این است که این حوزه هنوز در دوران رشد خود به سر می‌برد و محققین با انجام مرور ادبیات و ارائه مقالات مفهومی به دنبال معرفی مفاهیم و سازه‌های جدید در این حوزه و ترغیب سایر پژوهشگران به انجام پژوهش‌های تجربی هستند. در عین حال، تنها نزدیک به ۱۵ درصد مقالات به صورت کیفی و ۵ درصد نیز با روش‌های آمیخته انجام شده‌اند که نشان‌دهنده این است که به دلیل دسترسی سخت و دشواری انجام مصاحبه با مدیران

www.SID.ir

Archive of SID

ارشد و اعضای هیئت مدیره و یا مشاهده جلسات ایشان، مقالات کمتری به گردآوری داده‌های فرایندی که درک کامل‌تر و عمیق‌تری از پویایی‌های فرایندهای هیئت مدیره بدست می‌دهد، پرداخته‌اند و لذا انجام تحقیقات تجربی با گردآوری داده‌های کیفی برای پژوهشگران آتی، ضروری به‌نظر می‌رسد.

جدول ۴، نوع تحقیقات انجام گرفته در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

نوع تحقیق	تعداد مقالات	درصد مقالات
کمّی	۳۸	٪۴۸,۷۲
مفهومی	۱۴	٪۱۷,۹۵
کیفی	۱۲	٪۱۵,۳۸
مرور ادبیات	۱۰	٪۱۲,۸۲
آمیخته	۴	٪۵,۱۳
جمع	۷۸	٪۱۰۰

همچنین چنانچه طرح‌های تحقیقات را بررسی کنیم متوجه می‌شویم که نزدیک ۷۵ درصد تحقیقات با طرح مقطعی انجام گرفته‌اند و تنها ۲۵ درصد مقالات به مطالعه شاخص‌های رفتاری حاکمیت شرکتی در طول زمان پرداخته‌اند. نکته جالب‌تر آنکه از میان ۱۳ مقاله با طرح تحقیق طولی، ۹ مورد مقالات کمّی بوده‌اند که از داده‌های ثانویه یا آرشیوی بهره برده‌اند و تنها ۴ مقاله کیفی بوده‌اند و از روش‌های مشاهده و مصاحبه استفاده کرده‌اند. بنابرین عمده مقالاتی که با طرح طولی انجام شده‌اند، صرفاً از شاخص-های نماینده (پروکسی‌ها) برای اندازه‌گیری متغیرهای رفتاری حاکمیت شرکتی (نظیر جنسیت، طول خدمت، تحصیلات، ...) استفاده کرده‌اند، و نه آنکه رفتار واقعی اعضای هیئت مدیره و مدیران ارشد را مورد ارزیابی مستقیم قرار داده باشند. امری که با استفاده از داده‌های اولیه بدست آمده از پیمایش‌ها و یا مصاحبه و مشاهده قابل دستیابی است و باید مورد توجه پژوهشگران آتی قرار گیرد. زیرا فهم کامل پویایی‌های فرایندهای هیئت مدیره، با درک ابعاد زمانی و انجام مطالعات تکاملی میسر است.

www.SID.ir

Archive of SID

جدول ۵، طرح تحقیقات انجام گرفته در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

طرح تحقیق	نوع تحقیق	تعداد مقالات	درصد
مقطعی	کمّی	۲۹	٪۵۳,۷۰
	کیفی	۸	٪۱۴,۸۱
	آمیخته	۴	٪۷,۴۱
جمع مقطعی		۴۱	٪۷۵,۹۳
طولی	کمّی	۹	٪۱۶,۶۷
	کیفی	۴	٪۷,۴۱
جمع طولی		۱۳	٪۲۴,۰۷
جمع کل		۵۴	٪۱۰۰

استراتژی‌های تحقیقات تجربی

جدول ۶ استراتژی تحقیقات تجربی کمّی را نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود، عمده تحقیقات با استراتژی پیمایش انجام گرفته‌اند و در مقام بعدی، استراتژی تحقیقات آرشیوی قرار دارد و سپس مقالاتی که به طور ترکیبی از دو استراتژی بهره برده‌اند. در عین حال صرفاً یک مقاله از استراتژی آزمایشی استفاده کرده است. استفاده گسترده از پیمایش، وجه افتراق تحقیقات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری نسبت به تحقیقات کلاسیک حاکمیت شرکتی است که عمدتاً از داده‌های ثانویه و آرشیوی بهره می‌برد. نکته جالب آنست که در میان مقالات منتشر شده در ایران، تحقیقات پیمایشی به ندرت به چشم می‌خورد و عمده تحقیقات صرفاً با استفاده از داده‌های بورسی انجام گرفته‌اند. بنابرین شاید گام نخست برای انجام تحقیقات رفتاری در حوزه حاکمیت شرکتی در کشورمان، انجام پیمایش بر روی اعضای هیئت مدیره و مدیران ارشد شرکت‌ها باشد.

www.SID.ir

Archive of SID

۶، استراتژی تحقیقات کمّی انجام گرفته در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری جدول

استراتژی‌های تحقیقات کمّی	تعداد مقالات	درصد
پیمایش	۱۷	٪۴۴,۷۴
تحقیقات آرشیوی	۱۵	٪۳۹,۴۷
ترکیب پیمایش و تحقیق آرشیوی	۵	٪۱۳,۱۶
آزمایشگاهی	۱	٪۲,۶۳
جمع کل	۳۸	٪۱۰۰

جدول ۷ نیز استراتژی پژوهش‌های کیفی مورد استفاده در این حوزه را نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود، بیشتر تحقیقات از استراتژی مطالعه موردی بهره برده‌اند. همچنین استراتژی‌های پیمایش کیفی، مرور نظام‌مند ادبیات و مردم‌شناسی نیز مورد استفاده قرار گرفته‌اند. مقصود از پیمایش کیفی آنست که محققین به گردآوری داده‌های کیفی بوسیله مصاحبه پرداخته‌اند؛ اما نوع تحلیل آنها بر داده‌ها، تحلیل نظری برای رسیدن به تئوری نبوده (نظیر استراتژی مطالعه موردی)، بلکه صرفاً به ارائه یک فهرست و یا چارچوب (و نه مدل تئوریک) از داده‌های کیفی بدست آمده ب

جدول ۷، استراتژی تحقیقات کیفی انجام گرفته در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

استراتژی‌های تحقیقات کیفی	تعداد مقالات	درصد
مطالعه موردی	۷	٪۴۳,۷۵
پیمایش کیفی	۳	٪۱۸,۷۵
مرور نظام‌مند	۳	٪۱۸,۷۵
مردم‌نگاری	۳	٪۱۸,۷۵
جمع کل	۱۶	٪۱۰۰

روش‌های گردآوری داده‌ها

جدول ۸ روش‌های گردآوری داده‌ها در میان ۵۴ مقاله تجربی را نشان می‌دهد. ۲۵,۹۲

www.SID.ir

Archive of SID

درصد از مقالات از ترکیب روش‌های گردآوری داده استفاده کرده‌اند. همچنین مشاهده کمترین میزان استفاده را داشته است. همچنین جدول ۹، میزان استفاده از هر روش گردآوری داده‌ها را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که پرسشنامه پیمایشی و داده‌های آرشیوی بیشترین استفاده را در تحقیقات این حوزه داشته‌اند و مشاهده کمتر مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

جدول ۸، روش‌های گردآوری داده‌ها در مقالات تجربی حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

روش های گردآوری داده	تعداد مقالات	درصد
پرسشنامه	۱۷	٪۳۱,۴۸
داده‌های آرشیوی	۱۵	٪۲۷,۷۸
مصاحبه	۶	٪۱۱,۱۱
ترکیب پرسشنامه و داده‌های آرشیوی	۵	٪۹,۲۶
ترکیب مشاهده، مصاحبه، اسناد	۵	٪۹,۲۶
ترکیب پرسشنامه، مصاحبه، اسناد	۲	٪۳,۷۰
مشاهده	۲	٪۳,۷۰
ترکیب داده های آرشیوی، مصاحبه	۱	٪۱,۸۵
ترکیب مصاحبه و پرسشنامه	۱	٪۱,۸۵
جمع کل	۵۴	٪۱۰۰

جدول ۹، میزان استفاده از هر یک از روش‌های گردآوری داده در تحقیقات تجربی حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

روش گردآوری داده	میزان استفاده (تعداد مقالات مورد استفاده)
پرسشنامه	۲۳
داده های آرشیوی	۲۱
مصاحبه	۱۵
مشاهده	۷

www.SID.ir

Archive of SID

روش‌های تحلیل داده‌ها

جدول ۱۰ روش‌های تحلیل داده‌ها در مقالات تجربی کمّی را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌گردد که اغلب مقالات از تحلیل همبستگی و رگرسیون بهره‌برده‌اند.

جدول ۱۰، روش‌های تحلیل داده‌های کمّی در تحقیقات تجربی حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

روش تحلیل داده های کمّی	تعداد مقالات	درصد
تحلیل همبستگی و رگرسیون	۳۲	٪۸۴,۲۱
مدلسازی معادلات ساختاری (SEM)	۳	٪۷,۸۹
تحلیل عاملی	۸	٪۵,۲۶
روش‌های ناپارامتریک	۱	٪۲,۶۳
جمع کل	۳۸	٪۱۰۰

همچنین جدول ۱۱ روش‌های تحلیل داده‌های کیفی در ۱۶ مقاله تجربی را نشان می‌دهد. جدول ۱۲ نیز میزان استفاده از هر یک از روش‌های تحلیل داده‌های کیفی را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌گردد که اغلب مقالات از روش کدگذاری نظام‌مند (طبق متدولوژی تحقیق نظریه داده‌بنیاد) بهره برده‌اند. در عین حال، ۵ مقاله از استراتژی ترکیبی استفاده کرده و روش‌های کدگذاری، کمّی‌سازی، بصری‌سازی، و تحلیل نوشتاری را در کنار یکدیگر استفاده کرده‌اند.

جدول ۱۱، روش‌های تحلیل داده‌های کیفی در تحقیقات تجربی حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

روش‌های تحلیل داده‌های کیفی	تعداد مقالات	درصد
تکنیک‌های کدگذاری نظام‌مند (تئوری داده‌بنیاد)	۶	٪۳۷,۵۰
تحلیل نوشتاری	۴	٪۲۵
ترکیب کدگذاری نظام‌مند، کمّی‌سازی و بصری‌سازی	۱	٪۶,۲۵
ترکیب تحلیل نوشتاری، کدگذاری نظام‌مند و بصری‌سازی	۱	٪۶,۲۵
ترکیب تحلیل نوشتاری، کدگذاری نظام‌مند، کمّی‌سازی و بصری‌سازی	۱	٪۶,۲۵
ترکیب کمّی‌سازی و بصری‌سازی	۱	٪۶,۲۵
کدگذاری توصیفی	۱	٪۶,۲۵
ترکیب تحلیل نوشتاری و کمّی‌سازی	۱	٪۶,۲۵
جمع کل	۱۶	٪۱۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

جدول ۱۲ فراوانی استفاده از هر یک از روش‌های تحلیل داده‌های کیفی را نشان می‌دهد.

جدول ۱۲، میزان استفاده از هر یک از روش‌های تحلیل داده‌های کیفی در تحقیقات تجربی حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

روش تحلیل داده‌های کیفی	میزان استفاده از روش‌ها (تعداد مقالات)
کدگذاری نظام‌مند (تئوری داده‌بنیاد)	۹
تحلیل نوشتاری	۷
کمّی‌سازی	۴
بصری‌سازی	۳
کدگذاری توصیفی	۱

کشورهای مورد مطالعه

بررسی جامعه تحقیقات نشان می‌دهد که تقریباً نیمی از آنها در کشور آمریکا انجام گرفته‌اند و در مقام‌های بعدی، نروژ، انگلستان و استرالیا قرار دارند. نکته حایز اهمیت این است که کشورهای آمریکا، انگلستان و استرالیا که بیشتر تحقیقات این حوزه در آنها انجام گرفته است، از نظام حاکمیت شرکتی آنگلوساکسونی بهره می‌برند که بر منافع سهامداران متمرکز است و تمرکز اصلی خود را بر پاسخگویی از راه دور هیئت‌مدیره‌ها و سازوکارهای کنترلی گذارده است (Roberts, 2001) و با نظام حاکمیت شرکتی کشورهای اروپایی (سیستم حاکمیت شرکتی قاره‌ای اروپا[۳۹]) که بر منابع گروه‌های متنوع‌تری از ذینفعان متمرکز است، تفاوت دارد (Huse, 1998; Kirkbride et al., 2008). از طرف دیگر علی رغم آنکه محققین زیادی از اهمیت محیط زمینه‌ای در حوزه حاکمیت شرکتی سخن می‌گویند (Bailey & Peck, 2013; P.-J. Bezemer et al., 2014; Forbes & Milliken, 1999; Gabrielsson & Huse, 2004; Hambrick et al., 2008; Huse, 2008; Huse et al., 2011; Pugliese et al., 2009; Pye & Pettigrew, 2005; Westphal & Zajac, 2013)، خصوصاً در زمان صحبت از ابعاد رفتاری که ذاتاً ماهیتی زمینه‌ای و مرتبط با فرهنگ دارد (Brundin & Nordqvist, 2008)، مشاهده می‌کنیم که تحقیقات بسیار کمی در کشورهای در حال توسعه انجام شده‌اند (Arun & Turner, 2004; Liang, Xu, & Jiraporn,

www.SID.ir

Archive of SID

(2013؛ کشورهایی که از فقدان ساختارهای نهادی قدرتمند رنج می‌برند. در حقیقت، عدم اطمینان و تغییرات شدید محیطی در کنار نظام قانونی ضعیف در این کشورها (Mashayekhi & Bazaz, 2008)، افراد (اعضای هیئت مدیره و تیم مدیریت ارشد) را به بازیگران اصلی حاکمیت شرکتی تبدیل می‌کند (از نقطه نظر تئوری ساختار). بنابرین به نظر می‌رسد که در تحقیقات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری در این کشورها، نتایج ملموس‌تری درباره پویایی‌های انسانی و تاثیر آنها بر حاکمیت شرکتی را شاهد باشیم که کمک بهتری به نظریه‌سازی بنماید. بنابرین ضرورت انجام تحقیقات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری در کشورهای درحال توسعه نظیر ایران، واضح می‌گردد.

جدول۱۳، جامعه تحقیقات انجام گرفته در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری بر اساس کشورهای مورد مطالعه

ردیف	کشور	تعداد مقالات	درصد
۱	آمریکا	۲۶	٪۴۸,۱۵
۲	نروژ	۸	٪۱۴,۸۱
۳	انگلستان	۵	٪۹,۲۶
۴	استرالیا	۴	٪۷,۴۱
۵	نامشخص	۲	٪۳,۷۰
۶	سوئد	۲	٪۳,۷۰
۷	تایوان	۱	٪۱,۸۵
۸	کانادا	۱	٪۱,۸۵
۹	ایتالیا	۱	٪۱,۸۵
۱۰	نیوزیلند	۱	٪۱,۸۵
۱۱	چین	۱	٪۱,۸۵
۱۲	سوئیس	۱	٪۱,۸۵
۱۳	سنگاپور	۱	٪۱,۸۵
	جمع کل	۵۴	٪۱۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

صنایع مورد مطالعه

بررسی صنایع، بخش و نوع شرکت‌های مورد مطالعه نشان می‌دهد که جامعه تحقیق اغلب شرکت‌های بورسی و یا فهرست‌های معرفی شرکت‌های بزرگ صنعتی و خدماتی بوده‌اند و بر روی صنایع خاص نظیر بانکداری و یا تولید، و یا شرکت‌های کوچک-و-متوسط تمرکز کمتری صورت گرفته که می‌تواند به عنوان خلاءهای پژوهشی در این حوزه، مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد.

جدول ۱۴، صنایع، بخش‌ها و نوع شرکت‌های مورد مطالعه

ردیف	صنعت/بخش/نوع سازمان	تعداد مقالات	درصد
۱	شرکتهای عضو بورس	۱۳	٪۲۴,۰۷
۲	شرکتهای بزرگ فهرست Fortune/Forbes	۱۱	٪۲۰,۳۷
۳	نامشخص	۹	٪۱۶,۶۷
۴	شرکتهای کوچک و متوسط (SMEs)	۳	٪۵,۵۶
۵	بانکداری	۳	٪۵,۵۶
۶	تولیدی (بخش‌های مختلف)	۳	٪۵,۵۶
۷	سازمان‌های غیرانتفاعی	۲	٪۳,۷۰
۸	بهداشت و سلامت	۲	٪۳,۷۰
۹	الکترونیک	۲	٪۳,۷۰
۱۰	بخشهای مختلف: رایانه، مواد شیمیایی، توزیع گاز طبیعی	۱	٪۱,۸۵
۱۱	دولت	۱	٪۱,۸۵
۱۲	شرکت‌های تکنولوژی بالا[۴۰]	۱	٪۱,۸۵
۱۳	بخشهای مختلف: چاپ و انتشارات، مواد شیمیایی، رایانه	۱	٪۱,۸۵
۱۴	بخش‌های مختلف: بهداشت و سلامت، فناوری زیستی[۴۱]، نساجی، شرکت‌های متنوع (هلدینگ‌ها)	۱	٪۱,۸۵
۱۵	تجهیزات پزشکی و جراحی	۱	٪۱,۸۵
	جمع کل	۵۴	٪۱۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

نظریه‌های به‌کارگرفته‌شده

همانطور که ملاحظه می‌گردد، ۹۵ درصد از کل مقالات، از دیدگاه‌های تئوریک بهره-گرفته‌اند که نشان می‌دهد این حوزه از زمینه نظری مفصلی برخوردار است. در عین حال، سه دسته تئوری شامل جمعاً ۲۸ نظریه در تحقیقات مورد استفاده قرار گرفته که بیانگر تکثر نظری در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری می‌باشد. جدول ۱۵ سه دسته تئوری گفته شده، تعداد تئوری‌های هر دسته و میزان تکرار آن دسته تئوری در تحقیقات را نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌گردد، ۵۸ درصد مقالات از نظریه-های مرتبط با نقش هیئت مدیره بهره برده‌اند و ۴۰ درصد آنها نیز از نظریه‌های حوزه روانشناسی اجتماعی و فرایندهای هیئت مدیره استفاده کرده‌اند و ۱۷ درصد نیز از نظریه‌های عمومی حوزه مدیریت و سازمان بهره برده‌اند. (لازم به ذکر است که ممکن است یک مقاله، بیش از یک نظریه را مورد استفاده قرار داده باشد).

جدول ۱۵، دسته بندی نظریه های مورد استفاده در تحقیقات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

مقوله ها	درصد تکرار	زیرمقوله ها	درصد تکرار	تعداد مفاهیم (نظریه‌ها)
۱- دیدگاه‌های نظری	٪۹۵	۱-۱- نظریه‌های مرتبط با نقش هیئت‌مدیره	٪۵۹	۱۱
		۱-۲- نظریه‌های عمومی	٪۱۷	۴
		۱-۳- نظریه‌های مرتبط با روانشناسی اجتماعی و فرایندهای هیئت‌مدیره	٪۴۰	۱۳

جدول ۱۶ یکایک نظریه‌ها، میزان استفاده آنها در مقالات و ارجاعات آنها را نشان می-دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود، کماکان تئوری نمایندگی که بنیان تئوریک تحقیقات کلاسیک حاکمیت شرکتی بود، در ۵۰ درصد مقالات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری نیز مورد استفاده قرار گرفته است. ضمناً دو نظریه وابستگی منابع و خادمیت نیز نسبتاً به اندازه گسترده‌ای در تحقیقات این حوزه استفاده شده‌اند.

www.SID.ir

Archive of SID

جدول ۱۶، نظریه‌های استفاده شده در مقالات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری

کد مفهوم	مفاهیم (نظریه‌ها)	درصد تکرار	ارجاعات (کدها) به صورت گزینشی
۱-۱-۱	نظریه نمایندگی	٪۵۰	(Baysinger & Hoskisson, 1990; Ben-Amar et al., 2013; Chen, 2011; Combs, Ketchen Jr, Perryman, & Donahue, 2007; Finkelstein & D'aveni, 1994; Golden & Zajac, 2001; Gulati & Westphal, 1999; McDonald, Khanna, & Westphal, 2008; Pettigrew & McNulty, 1995; Ruigrok, Peck, & Keller, 2006; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Tian, Haleblian, & Rajagopalan, 2011; Wan & Ong, 2005; Weitzner & Peridis, 2011; Westphal & Zajac, 1995; Zajac & Westphal, 1995)
۱-۱-۲	دیدگاه منبع‌محور (انتخاب‌های استراتژیک و نظریه وابستگی منابع)[۴۲]	٪۲۹	(Ben-Amar et al., 2013; Gabrielsson & Winlund, 2000; Goodstein, Gautam, & Boeker, 1994; Haynes & Hillman, 2010; Huse & Zattoni, 2008; Johnson, Schnatterly, & Hill, 2013; Judge Jr & Zeithaml, 1992; Kim, Burns, & Prescott, 2009; McNulty & Pettigrew, 1999; Pugliese et al., 2009; Roberts et al., 2005; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Van Puyvelde et al., 2018; Wan & Ong, 2005; Zhang, 2013)
۱-۱-۳	نظریه خادمیت[۴۳]	٪۲۲	(Ghoshal, 2005; Johnson et al., 2013; Kim et al., 2009; Roberts, 2001; Roberts et al., 2005; Van Puyvelde et al., 2018; Westphal, 1999; Zhang, 2013)
۱-۱-۴	نظریه شبکه‌های اجتماعی	٪۱۳	(Gabrielsson & Huse, 2004; Gulati & Westphal, 1999; Huse, 2008; Huse et al., 2011; McDonald et al., 2008; Pearce, 1995; Pearce & Zahra, 1991; Van Ees et al., 2009; Westphal & Milton, 2000)
۱-۱-۵	نظریه رده‌های بالای سازمان[۴۴]	٪۱۰	(Chen, 2011; Hambrick, 2007; Hambrick & Mason, 1984; Kanadlı, Bankewitz, & Zhang, 2018; Kor, 2006; Tihanyi, Ellstrand, Daily, & Dalton, 2000)
۱-۱-۶	نظریه نهادگرایی[۴۵]	٪۹	(Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 2008; Huse et al., 2011; Judge Jr & Zeithaml, 1992; Van Ees et al., 2009; Westphal & Zajac, 2013)
۱-۱-۷	نظریه ذینفعان[۴۶]	٪۸	(Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 1998, 2008; Huse & Zattoni, 2008; Van Ees et al., 2009)
۱-۱-۸	نظریه سیطره مدیریتی[۴۷]	٪۶	(Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Huse & Zattoni, 2008; Kim et al., 2009; Pettigrew & McNulty, 1995; Stiles, 2001)
۱-۱-۹	رویکردهای قانونی[۴۸]	٪۴	(Gabrielsson & Huse, 2004; Hambrick et al., 2008; Huse et al., 2011)
۱-۱-۱۰	نظریه سرمایه اجتماعی	٪۴	(Johnson et al., 2013; Subramaniam, Stewart, Ng, & Shulman, 2013; Tian et al., 2011)
۱-۱-۱۱	نظریه نمایندگی واقع‌شده در دلِ اجتماع[۴۹]	٪۱	(Westphal & Zajac, 2013)

www.SID.ir

Archive of SID

کد مفهوم	مفاهیم (نظریه‌ها)	درصد تکرار	ارجاعات (کدها) به صورت گزینشی
۱-۲-۱	نظریه اقتضایی	٪۹	(Ben-Amar et al., 2013; Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 2008; Kim et al., 2009; Pearce & Zahra, 1992; Pye & Pettigrew, 2005; Sundaramurthy & Lewis, 2003)
۱-۲-۲	نظریات تکاملی (یادگیری)	٪۶	(Ben-Amar et al., 2013; Brundin & Nordqvist, 2008; Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 2008; Pye & Pettigrew, 2005)
۱-۲-۳	نظریه سازمان[۵۰]	٪۴	(Bailey & Peck, 2013; Finkelstein & D'aveni, 1994; Gulati & Westphal, 1999)
۱-۲-۴	نظریه ساختار[۵۱]	٪۳	(Pettigrew & McNulty, 1995; Stiles, 2001)
۱-۳-۱	قدرت و سیاست در سازمان‌ها/نظریه چرخش قدرت[۵۲]	٪۹	(Combs et al., 2007; Finkelstein, 1992; Huse et al., 2011; Johnson et al., 2013; Pye & Pettigrew, 2005; Udueni, 1999; Willems, Andersson, Jegers, & Renz, 2017)
۱-۳-۲	دیدگاه شناختی[۵۳]	٪۶	(Gabaldon, Kanadlı, & Bankewitz, 2018; Ingley & Van der Walt, 2001; Rindova, 1999; Torchia, Calabrò, & Morner, 2015; Zona & Zattoni, 2007)
۱-۳-۳	تصمیم‌گیری گروه-های کوچک[۵۴]	٪۵	(Forbes & Milliken, 1999; Golden & Zajac, 2001; Westphal & Bednar, 2005; Zand, 1972)
۱-۳-۴	فرایند استراتژی[۵۵]	٪۵	(Gabaldon et al., 2018; Hendry, Kiel, & Nicholson, 2010; Schmidt & Brauer, 2006; Stiles, 2001)
۱-۳-۵	نظریه دسته‌بندیِ خود[۵۶]	٪۴	(Westphal & Stern, 2006; Westphal & Zajac, 1995; Zajac & Westphal, 1996)
۱-۳-۶	نظریه رفتاری از شرکت[۵۷]	٪۳	(Van Ees et al., 2009; Willems et al., 2017)
۱-۳-۷	اثربخشی گروهِ کاری[۵۸]	٪۳	(Forbes & Milliken, 1999; Zand, 1972)
۱-۳-۸	نظریات تاثیرگذاری اجتماعی و مدیریت تاثیرگذاری و نفوذ[۵۹]	٪۳	(Westphal, 1998; Westphal & Stern, 2006)
۱-۳-۹	نظریه خودکامیابی[۶۰]	٪۱	(Knockaert, Bjornali, & Erikson, 2015)
۱-۳-۱۰	نظریه اِسناد[۶۱]	٪۱	(Pearce & DeNisi, 1983)

www.SID.ir

Archive of SID

کد مفهوم	مفاهیم (نظریه‌ها)	درصد تکرار	ارجاعات (کدها) به صورت گزینشی
۱-۳-۱۱	نظریه تهدید کلیشه‌ها[۶۲]	٪۱	(Nielsen & Huse, 2010)
۱-۳-۱۲	دیدگاه توجه‌پایه شرکت[۶۳]	٪۱	(Knockaert et al., 2015)
۱-۳-۱۳	مدیریت نمادین[۶۴]	٪۱	(Huse et al., 2011)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش مرور نظام‌مند مقالات حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری به منظور ایجاد تصویری بزرگ برای محققین جهت طراحی و انجام تحقیقات تجربی برای بازگشایی جعبه سیاه فرایندهای هیئت مدیره بود. سوال اصلی تحقیق این بود که محققین این حوزه چه نظریه‌ها، استراتژی‌ها و روش‌های پژوهشی را به‌کارگرفته‌اند. نتایج تحلیل توصیفی ۷۸ مقاله منتخب نشان داد که عمده تحقیقات این حوزه با استفاده از روش‌های کمّی و به‌خصوص طرح‌های تحقیق مقطعی بهره برده‌اند و لذا پویایی‌های مرتبط با فرایندها و میکروفرایندهای هیئت مدیره به طور کامل اکتشاف نشده‌اند. همچنین نتیجه تحلیل محتوای مقالات نشان داد که عمده تحقیقات از دیدگاه‌های تئوریک بهره‌گرفته‌اند و ۲۸ نظریه مختلف در تحقیقات مورد استفاده قرار گرفته که بیانگر تکثر نظری در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری می‌باشد؛ اما در عین حال کماکان تئوری نمایندگی که بنیان تئوریک تحقیقات کلاسیک حاکمیت شرکتی است، در نیمی از مقالات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری نیز مورد استفاده قرار گرفته است که به نوعی نشان‌دهنده آنست که محققین این حوزه هنوز جسارت لازم برای زیرسوال بردن بنیان‌های تئوریک نظریه نمایندگی را ندارند و استفاده از سایر نظریه‌ها به عنوان مکمّل تئوری نمایندگی انجام گرفته است.

این تحقیق را می‌توان نخستین مرور نظام‌مند و گسترده ادبیات حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری در دنیا دانست که از این جهت به ادبیات حاکمیت شرکتی می‌افزاید. به طور خاص، در هیچ کدام از پژوهش‌های حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری، کلیه

www.SID.ir

Archive of SID

نظریه‌های به‌کار برده شده در کنار هم مورد بررسی قرار نگرفته‌اند؛ اما این تحقیق با ارائه یک تصویر بزرگ از کلیه نظریه‌ها و روش‌های پژوهشی به‌کار رفته، راه را برای انجام مطالعات آتیِ تجربی در این حوزه هموار ساخته است. به طور ویژه، با توجه به آنکه عمده تحقیقات حاکمیت شرکتی در ایران به صورت تحقیقات ورودی-خروجی انجام گرفته و به مطالعه فرایندهای هیئت مدیره و استفاده از داده‌های اولیه و به طور خاص روش‌های کیفی برای فهم بهتر پویایی‌های هیئت مدیره نپرداخته‌اند و نیز این مهم که این تحقیقات عمدتاً توسط محققین حوزه حسابداری و مالی انجام گرفته و محققین حوزه‌های دیگر نظیر استراتژی و رفتار سازمانی ورود کمتری به آن داشته‌اند، این تحقیق می‌تواند نقش بسزایی در جلب توجه محققین به این رویکرد جدید ایفا کند.

بر اساس مرور نظام‌مند انجام گرفته، می‌توانیم دیدگاه رفتاری خود نسبت به تحقیقات حاکمیت شرکتی در مقایسه با رویکرد کلاسیک را بدین صورت تشریح کنیم:

۱. در حالی که در تحقیقات کلاسیک، بیش از هر وظیفه‌ای بر «وظیفه کنترلی»[۶۵] هیئت مدیره تاکید شده است (Finkelstein & D'aveni, 1994; Huse, 2008; Qian, Zhang, & Liu, 2015; Subramaniam et al., 2013; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Van Puyvelde et al., 2018; Zhang, 2013; Zona & Zattoni, 2007)، در رویکرد رفتاری، «وظایف خدمت‌رسانی[۶۶]» نظیر هدایت مدیریت ارشد سازمان از طریق ارائه «مشاوره و راهنمایی[۶۷]» (Chen, 2011; Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Gabrielsson & Winlund, 2000; Huse & Zattoni, 2008; Ingley & Van der Walt, 2001; Knockaert et al., 2015; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Van Puyvelde et al., 2018; Westphal, 1999)، «شبکه‌سازی» (Bailey & Peck, 2013; Gabrielsson & Winlund, 2000; Huse, 2008; Knockaert et al., 2015; Torchia et al., 2015; Van Puyvelde et al., 2018; Westphal & Milton, 2000; Westphal & Stern, 2006; Zona & Zattoni, 2007) و «مشارکت در زمینه استراتژی[۶۸]» (Ingley & Van der Walt, 2001; Judge Jr & Zeithaml, 1992; Kim et al., 2009; Knockaert et al., 2015; McNulty & Pettigrew, 1999; Stiles, 2001; Subramaniam et al., 2013; Weitzner & Peridis, 2011) اهمیت بیشتری یافته است.

۲. در حالی که موضوع اصلی تحقیقات کلاسیک، ساختار و مکانیزم‌های رسمی برای حاکمیت است، تعاملات و تصمیمات، موضوعات محوری در رویکرد رفتاری به شمار می‌روند (Brundin & Nordqvist, 2008; Hambrick et al., 2008; Van Ees et al., 2009). همچنین در حالی که تحقیقات کلاسیک صرفاً بر مسائلی نظیر اقدامات کنترلی و تضاد

www.SID.ir

Archive of SID

(Brundin & Nordqvist, 2008; Finkelstein, 1992; Forbes & Milliken, 1999; Pugliese et al., 2009; Rindova, 1999; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Van Puyvelde et al., 2018{Finkelstein, 1994 #74; Wan & Ong, 2005; Zajac & Westphal, 1996; Zhang, (Finkelstein, 1992; Pearce, 1995; Pearce & (وابسته به ساختار) و قدرت رسمی (2013 Zahra, 1991; Pettigrew & McNulty, 1995; Udueni, 1999) تاکید می‌کنند، رویکرد رفتاری توجه ویژه‌ای را به موضوعاتی نظیر اعتماد (Huse, Gulati & Westphal, 1999 ; 1998; Huse & Zattoni, 2008; Roberts, 2001; Roberts et al., 2005; Sundaramurthy & (Gulati & Westphal, مشارکت و همکاری)، Lewis, 2003; Zand, 1972; Zhang, 2013) 1999; Hendry et al., 2010; Roberts et al., 2005; Sundaramurthy & Lewis, 2003; (Brundin & Nordqvist, 2008; Huse, احساسات ، Westphal, 1999; Zhang, 2013) (Bailey & Peck, 2013; Huse, 1998; روابط میان‌فردی ، 1998, 2008; Schwarz, 2000) Pettigrew & McNulty, 1995; Roberts et al., 2005; Van Puyvelde et al., 2018; Westphal, 1998, 1999; Zajac & Westphal, 1996; Zhang, 2013) و قدرت ارتباطی (Finkelstein, 1992; Huse, 1998; Pettigrew & McNulty, 1995; Pye & (نفوذ) Pettigrew, 2005; Udueni, 1999; Westphal & Milton, 2000; Westphal & Stern, 2006) مبذول می‌دارد.

۳. در حالی که تئوری نمایندگی پایه نظری غالب در تحقیقات کلاسیک است (Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Gabrielsson & Huse, 2004; Roberts, 2001; Roberts et al., 2005)، محققین رفتاری تلاش می‌کنند که برای تئوری‌های جایگزین و مکمل نظیر «تئوری وابستگی منابع» (Gabrielsson & Winlund, 2000; Goodstein et al., 1994; Haynes & Hillman, 2010; Huse & Zattoni, 2008; Johnson et al., 2013; Judge Jr & Zeithaml, 1992; Kim et al., 2009; McNulty & Pettigrew, 1999; Pugliese et al., 2009; Roberts et al., 2005; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Van Puyvelde et al., 2018; Wan & Ong, 2005; Zhang, 2013)، «تئوری خادمیت» (Ghoshal, 2005; Johnson et al., 2013; Kim et al., 2009; Roberts, 2001; Roberts et al., 2005; Van Puyvelde et al., 2018; Westphal, 1999; Zhang, 2013)، «تئوری شبکه‌های اجتماعی» (Gabrielsson & Huse, 2004; Gulati & Westphal, 1999; Huse, 2008; Huse et al., 2011; McDonald et al., 2008; Pearce, 1995; Pearce & Zahra, 1991; Van Ees et al., 2009; Westphal & Milton, 2000)، «تئوری رده‌های بالای سازمانی» (Chen, 2011; Hambrick, 2007; Hambrick & Mason, 1984; Kanadlı et al., 2018; Kor, 2006; Tihanyi et al., 2000) و غیره پشتیبانی تجربی کسب کنند تا به تکثرگرایی نظری (Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Forbes & Milliken, 1999; Gabrielsson & Huse, 2004; Pugliese et al., 2009; Roberts et al., 2005) دست پیدا کنیم. نکته قابل توجه

www.SID.ir

Archive of SID

این است که این تئوری‌ها مفروضات متفاوتی درباره رفتار انسان دارند. بـه عنـوان مثـال تئوری نمایندگی مدیران را به عنوان انسان‌های منطقی در نظر می‌گیرد کـه در راسـتای منافع شخصی خود رفتار می‌کنند و قابل اعتماد نیستند؛ لذا باید آنها را کنترل کنیم. در نقطه مقابل، تئوری خادمیت معتقد است که منافع مدیران می‌توانـد بـا منـافع ذینفعـان همراستا گردد و بر مبنای شایستگی‌ها و رفتارهای گذشته ایشان، مـی‌تـوانیم بـه عنـوان خادمان سازمان که برای موفقیت آن تلاش می‌کنند، بـه آنهـا اعتمـاد کنـیم (Ghoshal, 2005; Huse, 2008; Roberts, 2001; Roberts et al., 2005; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Van Ees et al., 2009).

۴. در حالی که ساختار هیئت مدیره و ویژگی‌هایی نظیر «استقلال هیئـت مـدیره[۶۹]» (Baysinger & Hoskisson, 1990; Ben-Amar et al., 2013; Chen, 2011; Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Knockaert et al., 2015; Pearce & Zahra, 1991; Pettigrew & McNulty, 1995; Tian et al., 2011; Wan & Ong, 2005; Westphal & Zajac, 1995; Zajac & Westphal, 1996)، «دوگانگی نقش مدیرعامل و رئیس هیئـت مـدیره[۷۰]» (Ben-Amar et al., 2013; Finkelstein & D'aveni, 1994; Gabaldon et al., 2018; Knockaert et al., 2015; Wan & Ong, 2005; Westphal, 1998; Westphal & Zajac, 1995)، «جبـران خدمت اعضای هیئـت مـدیره و مـدیرعامل[۷۱]» (Huse, 2008; Westphal, 1998; Zajac & Westphal, 1995) و «تعداد اعضای هیئت مدیره[۷۲]» (Ben-Amar et al., 2013; Forbes & Milliken, 1999; Gabaldon et al., 2018; Gabrielsson & Winlund, 2000; Goodstein et al., 1994; Pearce & Zahra, 1992; Rindova, 1999; Tihanyi et al., 2000; Torchia et al., 2015)، اصلی‌ترین موضوعات در تحقیقات کلاسیک می‌باشـند، «ویژگـی‌هـای جمعیـت-شناختی[۷۳]» هیئت مدیره و مهم‌تر از آن «سرمایه‌های انسانی و ارتباطی» اعضای هیئـت مدیره و به عبارت دیگر «شایستگی‌ها» در رویکرد رفتاری اهمیت بیشتری پیدا می‌کننـد (موضوعاتی نظیر «طول خدمت اعضای هیئت‌مدیره و مـدیرعامل[۷۴]» (Ben-Amar et al., 2013; Combs et al., 2007; Gabaldon et al., 2018; Hambrick & Mason, 1984; Haynes & Hillman, 2010; Johnson et al., 2013; Kor, 2006; Pearce, 1995; Westphal & Zajac, 1995)، «سـن» (Gabaldon et al., 2018; Golden & Zajac, 2001; Hambrick & Mason, 1984; Johnson et al., 2013; Qian et al., 2015; Tihanyi et al., 2000; Torchia et al., 2015; Westphal & Zajac, 1995; Zajac & Westphal, 1996)، «جنسیت» (Ben-Amar et al., 2013; Johnson et al., 2013; Nielsen & Huse, 2010; Qian et al., 2015; Van der Walt & Ingley, 2003; Westphal & Milton, 2000)، «دانش عمومی کسـب‌وکـار[۷۵]» کـه ماحصل «تحصیلات و پیشینه وظیفـه‌ای[۷۶]» فـرد اسـت (Finkelstein, 1992; Forbes & Milliken, 1999; Gabaldon et al., 2018; Hambrick & Mason, 1984; Haynes &

www.SID.ir

Archive of SID

Hillman, 2010; Johnson et al., 2013; Knockaert et al., 2015; Kor, 2006; Tihanyi et al., 2000; Van der Walt & Ingley, 2003) «پیشینه در صنعت[۷۷]» (Finkelstein, 1992; Gabaldon et al., 2018; Goodstein et al., 1994; Hambrick & Mason, 1984; Haynes & Hillman, 2010; Knockaert et al., 2015; Tian et al., 2011; Westphal & Bednar, 2005)، «دانش مرتبط با شرکت[۷۸]» (Bailey & Peck, 2013; Finkelstein, 1992; Forbes & Milliken, 1999; Haynes & Hillman, 2010; Kor, 2006; Sundaramurthy & Lewis, 2003; Westphal & Bednar, 2005; Westphal & Zajac, 1995) و «عضویت اعضای هیئت مدیره در سایر هیئت‌مدیره‌ها[۷۹]» به عنوان یک سرمایه ارتباطی برای بدست آوردن منابع ارزشمند از محیط (Finkelstein, 1992; Gulati & Westphal, 1999; Haynes & Hillman, 2010; Ruigrok et al., 2006; Tian et al., 2011; Udueni, 1999; Westphal & Stern, 2006)

۵. در حالی که اغلب مطالعات کلاسیک بر روی «مضنونین همیشگی» (P.-J. Bezemer et al., 2014; Forbes & Milliken, 1999; Gabrielsson & Huse, 2004; Huse, 2008; Huse & Gabrielsson, 2008) متمرکزند تا بتوان «مدل‌های ریاضی» (Ghoshal, 2005)، «واریانسی» (Huse et al., 2011; Langley, 1999) و «ورودی-خروجی» (P.-J. Bezemer et al., 2014; Gabrielsson & Winlund, 2000; Huse, 1998, 2008; Huse et al., 2011; Pugliese et al., 2009) را توسعه داده و آزمون کرد، رویکرد رفتاری باید به دنبال گشودن جعبه سیاه فرایندهای هیئت مدیره (Leblanc & Huse & Zattoni, 2008 ; Schwartz, 2007; Pugliese et al., 2009; Zhang, 2013; Zona & Zattoni, 2007) و در حالت ایده‌آل آن به دنبال توسعه «مدل‌های فرایندی» (Langley, 1999) باشد که بینش عمیق‌تری را نسبت به «فرایندهای هیئت مدیره» (Bailey & Peck, 2013; Evans, 2010; Forbes & Milliken, 1999; Golden & Zajac, 2001; Huse, 2008; Leblanc & Schwartz, 2007; Pye & Pettigrew, 2005) و «پویایی‌های» آن (Brundin & Nordqvist, 2008; Huse, 1998; Pye & Pettigrew, 2005) بدست می‌دهند. لذا در حالیکه عمده تحقیقات کلاسیک حاکمیت شرکتی با استراتژی کمّیِ «تحقیقات آرشیوی» و مبتنی بر داده‌های ثانویه است (Daily, Dalton, & Cannella, 2003; Gabrielsson & Huse, 2004; Gabrielsson & Winlund, 2000; Huse, 2008; Pugliese et al., 2009) در تحقیقات رفتاری استفاده بیشتری از استراتژی «پیمایش» (Finkelstein & D'aveni, 1994 ; Gabaldon et al., 2018; Knockaert et al., 2015; Nielsen & Huse, 2010; Pearce & DeNisi, 1983; Westphal & Stern, 2006; Zona & Zattoni, 2007) برای بدست آوردن

www.SID.ir

Archive of SID

داده‌های اولیه از اعضای هیئت مدیره و مدیران عامل صورت گرفته‌است. به‌علاوه نزدیک‌تر شدن به هیئت مدیره‌ها و گردآوری داده‌های کیفی با روش‌هایی چون «مصاحبه» (Hendry et al., 2010; McNulty & Pettigrew, 1999; Bailey & Peck, 2013 ; Pettigrew & McNulty, 1995; Roberts et al., 2005; Subramaniam et al., 2013) و «مشاهده» (P.-J. Bezemer et al., 2014; P. J. Bezemer, Nicholson, & Pugliese, 2018; Brundin & Nordqvist, 2008; Huse, 1998; Huse & Zattoni, 2008; Willems et al., 2017) و استفاده از استراتژی‌های پژوهش کیفی نظیر «مطالعه موردی» (Bailey & Peck, 2013; P.-J. Bezemer et al., 2014; P. J. Bezemer et al., 2018; Hendry et al., 2010; Huse, 1998; Huse & Zattoni, 2008; Pettigrew & McNulty, 1995; Willems et al., 2017) ، «تئوری داده‌بنیاد» (Bailey, 2009; Evans, 2010; Hendry et al., 2010) و «تحقیقات مردم‌شناسانه» (Brundin & Nordqvist, 2008; Evans, 2010) برای توسعه مدل‌های فرایندی در میان پژوهش‌های رفتاری حاکمیت شرکتی دیده شده است که روزبه روز به تعداد و اهمیت آنها افزوده می‌شود.

همچنین بررسی دقیق استراتژی‌ها و روش‌های پژوهشی در این حوزه، رهنمودهای ارزشمندی برای انتخاب طرح تحقیق در اختیار پژوهشگران قرار خواهد داد. بر اساس نتایج این پژوهش، پیشنهادات ذیل به محققین ارائه می‌گردد:

۱. به جای استفاده صرف از استراتژی‌های کمّی پژوهش، به انجام پژوهش‌های کیفی و آمیخته برای گردآوری داده‌های فرایندی روی آورند تا بهتر بتوانند به توسعه نظریه-های فرایندی که درک کامل‌تر و واقع‌بینانه‌تری از رفتار هیئت مدیره‌ها دست می‌دهد، بپردازند. به طور خاص‌تر، استراتژی‌های کیفیِ کمتر مورد استفاده‌ای نظیر مردم‌نگاری و پدیدارشناسی که مستلزم رابطه نزدیک‌تر محقق با محیط تحقیق است را در دستور کار قرار دهند.

۲. به جای تمرکز صرف بر داده‌های ثانویه بدست آمده از آرشیوهایی نظیر پایگاه اطلاعات سازمان بورس، به گردآوری داده‌های اولیه پرداخته و در قدم نخست، انجام پیمایش از اعضای هیئت مدیره و مدیران ارشد و در قدم بعدی مصاحبه با ایشان و در قدم‌های بعدی مشاهده مستقیم جلسات هیئت مدیره را مد نظر قرار دهند تا بهتر بتوانند پویایی‌های مرتبط با فرایندها و میکروفرایندهای هیئت مدیره را درک کنند.

۳. به انجام مطالعات طولی کمّی و کیفی (و خصوصاً کیفی) روی آورند و رفتار

www.SID.ir

Archive of SID

اعضای هیئت مدیره و تیم مدیریت ارشد را در یک بازه زمانی مطالعه کنند تا بهتر بتوانند ابعاد زمانی مرتبط با پویایی‌های هیئت مدیره و فرایند یادگیری و تغییر و تحول در هیئت مدیره‌ها را مطالعه کنند.

۴. در عین بهره‌مندی از نظریه نمایندگی، توجه داشته باشند که همه مفروضات این تئوری درست نیست و شواهد نظری و عملی از نقض آنها موجود است؛ لذا به جای تاکید صرف بر روی این تئوری، به تکثرگرایی نظری پرداخته و به دنبال بدست آوردن حمایت تئوریک از تئوری‌های جایگزین که توسط محققین حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری مورد استفاده قرار گرفته اند؛ باشند. به طور خاص، تئوری سازمان و تئوری‌های حوزه روانشناسی اجتماعی را می‌توانند مورد توجه قرار دهند.

۵. انجام تحقیقات در حوزه حاکمیت شرکتی با رویکرد رفتاری را در محیط‌هایی به غیر از نظام‌های حاکمیت شرکتی آنگلوساکسونی و به طور خاص کشورهای درحال توسعه نظیر ایران مورد توجه قرار دهند؛ چرا که امکان دستیابی به خروجی نظری شفاف‌تر برای تئوری‌پردازی در این زمینه‌ها به دلیل ساختارهای نهادی ضعیف‌تر و نقش پررنگ‌تر افراد نسبت به ساختارها در پیشبرد فعالیت‌های سازمان‌ها وجود دارد.

پی‌نوشت‌ها

1. Agency theory
2. Theoretical pluralism
3. Process theories
4. Methodological individualism
5. Reductant assumptions
6. Input-output model
7. Usual suspects
8. Black boxes
9. Evolutionary
10. Proxies
11. Boards' contributions to strategy
12. Academy of Management Review (AMR)
13. Process- oriented data
14. Principal-agent

۱۵. Citations: بدست آمده از طریق سایت Google Scholar

۱۶. Journal Impact Factor (JIF): منتشره در سایت موسسه ISI (Web of Science)

۱۷. SiteScore : منتشره در سایت Scopus

۱۸. Empirical: مقالاتی که محققین در آنها در بخشی مجزا روش تحقیق خود را شرح داده و درباره داده‌های بدست آمده توسط روش‌های کیفی (نظیر مصاحبه و مشاهده) و یا روش‌های کمّی (نظیر داده‌های آرشیوی و پیمایش) و نتایج آنها صحبت کرده باشند.

۱۹. Conceptual: مقالاتی که فاقد گردآوری و تحلیل داده به صورت تجربی بوده، اما با ترکیب یافته‌های ادبیات تحقیق، به ارائه مدل مفهومی، و یا ارائه گزاره‌های نتیجه‌ای (Propositions) که در پژوهش‌های دیگر قابل آزمون اند، پرداخته‌اند. این

www.SID.ir

Archive of SID

تحقیقات غالباً به دنبال توسعه تئوری‌ها و یا پالایش تئوری‌های فعلی با استفاده از تفکر قیاسی هستند (Pugliese et al., 2009).

20. Archival Research
21. Survey Research
22. Cross sectional
23. Longitudinal
24. Narratives
25. Quantification
26. Visual Mapping
27. Alternate templates
28. Synthetic
29. Univariate
30. Multivariate
31. JSTORE
32. Emerald
33. Science Direct (Elsevier)
34. Springer
35. ProQuest
36. Wiley
37. Microsoft OneNote
38. Tagging
39. The Continental Europe systems
40. High-tech firms
41. Biotechnology
42. Resource base view (Strategic choices, Resource dependency theory)
43. Stewardship theory
44. Upper echelons theory
45. Institutional theory
46. Stakeholders' theory
47. Managerial hegemony theory
48. Legalities perspectives
49. Socially situated agency theory
50. Organization theory
51. Structuration theory
52. Power and Politics in organizations/Power Circulation Theory
53. Cognitive perspective
54. Small group decision making
55. Process of strategy
56. Self-categorization theory
57. A Behavioral Theory of the Firms
58. Workgroup effectiveness
59. Social influence and Impression management theories
60. Self-efficacy theory
61. Attribution theory
62. Stereotype threat theory
63. Attention based view of the firm
64. Symbolic Management
65. Control task
66. Service tasks
67. Advising and Counsel
68. Strategic Involvement (participation-contribution-impact-influencing-Strategizing)
69. Board independence
70. CEO duality
71. Board & CEO Compensation
72. Board size
73. Demographic characteristics
74. Board & CEO tenure
75. General business knowledge
76. Functional backgrounds
77. Industry background
78. Firm specific knowledge
79. Board interlocks

www.SID.ir

Archive of SID

منابع

Arun, T. G., & Turner, J. D. (2004). Corporate Governance of Banks in Developing Economies: concepts and issues. *Corporate Governance: An International Review, 12*(3), 371-377 .

Bailey, B. C. (2009). Board level strategic decison making: Process characteristics and context. *Unpublished Qualitative Research Report, Case Western Reserve University, Weatherhead School of Management, Cleveland, OH* .

Bailey, B. C., & Peck, S. I. (2013). Boardroom Strategic Decision-Making Style: Understanding the Antecedents. *Corporate Governance: An International Review, 21*(2), 131-146 .

Baysinger, B., & Hoskisson, R. E. (1990). The composition of boards of directors and strategic control: Effects on corporate strategy. *Academy of management review, 15*(1), 72-87 .

Ben-Amar, W ,Francoeur, C., Hafsi, T., & Labelle, R. (2013). What makes better boards? A closer look at diversity and ownership. *British Journal of Management, 24*(1), 85-101 .

Bezemer, P.-J., Nicholson, G., & Pugliese, A. (2014). Inside the boardroom: exploring board member interactions. *Qualitative research in accounting & management, 11*(3), 238-259 .

Bezemer, P. J., Nicholson, G., & Pugliese, A. (2018). The influence of board chairs on director engagement: A case-based exploration of boardroom decision-making. *Corporate Governance: An International Review, 26*(3), 219-234 .

Brundin, E., & Nordqvist, M. (2008). Beyond facts and figures: The role of emotions in boardroom dynamics. *Corporate Governance: An International Review, 16*(4), 326-341 .

Carpenter, M. A., & Westphal, J. D. (2001). The strategic context of external network ties: Examining the impact of director appointments on board involvement in strategic decision making. *Academy of Management Journal, 44*(4), 639-660 .

Chen, H. L. (2011). Does board independence influence the top management team? Evidence from strategic decisions toward internationalization. *Corporate Governance: An International Review, 19*(4), 334-350 .

Combs, J. G., Ketchen Jr, D. J., Perryman, A. A., & Donahue, M. S. (2007). The moderating effect of CEO power on the board composition–firm performance relationship. *Journal of management studies, 44*(8), 1299-1323 .

Daily, C. M., Dalton, D. R., & Cannella, A. A. (2003). Corporate governance: Decades of dialogue and data. *Academy of management review, 28*(3), 371-382 .

Daily, C. M., Dalton, D. R., & Cannella Jr, A. A. (2003). Corporate governance: Decades of dialogue and data. *Academy of management review, 28*(3), 371-382 .

Dalton, D. R., Daily, C. M., Ellstrand, A. E., & Johnson, J. L. (1998). Meta-analytic reviews of board composition, leadership structure, and financial performance.

www.SID.ir

Archive of SID

Strategic management journal, 19(3), 269-290 .

Denscombe, M. (2014). *The good research guide: for small-scale social research projects*: McGraw-Hill Education (UK).

Evans, G. (2010). Corporate governance culture-an interview-based ethnography of two boards of directors using grounded theory. *The Poznan University of Economics Review, 10*(2), 15 .

Finkelstein, S. (1992). Power in top management teams: Dimensions, measurement, and validation. *Academy of Management Journal, 35*(3), 505-538 .

Finkelstein, S., & D'aveni, R. A. (1994). CEO duality as a double-edged sword: How boards of directors balance entrenchment avoidance and unity of command. *Academy of Management Journal, 37*(5), 1079-1108 .

Forbes, D. P., & Milliken, F. J. (1999). Cognition and corporate governance: Understanding boards of directors as strategic decision-making groups. *Academy of management review, 24*(3), 489-505 .

Gabaldon, P., Kanadlı, S. B., & Bankewitz, M. (2018). How does job-related diversity affect boards' strategic participation? An information-processing approach. *Long Range Planning* .

Gabrielsson, J., & Huse, M. (2004). Context, behavior, and evolution: Challenges in research on boards and governance. *International Studies of Management & Organization, 34*(2), 11-36 .

Gabrielsson, J., & Winlund, H. (2000). Boards of directors in small and medium-sized industrial firms: examining the effects of the board's working style on board task performance. *Entrepreneurship & Regional Development, 12*(4), 311-330 .

Ghoshal, S. (2005). Bad management theories are destroying good management practices. *Academy of Management learning & education, 4*(1), 75-91 .

Golden, B. R., & Zajac, E. J. (2001). When will boards influence strategy? Inclination× power= strategic change. *Strategic management journal, 22*(12), 1087-1111 .

Goodstein, J., Gautam, K., & Boeker, W. (1994). The effects of board size and diversity on strategic change. *Strategic management journal, 15*(3) ,241-250 .

Gulati, R., & Westphal, J. D. (1999). Cooperative or controlling? The effects of CEO-board relations and the content of interlocks on the formation of joint ventures. *Administrative Science Quarterly, 44*(3), 473-506 .

Gwet, K. L. (2012). Handbook of inter-rater reliability: The definitive guide to measuring the extent of agreement among multiple raters. *Advanced Analytics, LLC* .

Hambrick, D. C. (2007). Upper echelons theory: An update: Academy of Management Briarcliff Manor, NY 10510.

Hambrick, D. C., & Mason, P. A. (1984). Upper echelons: The organization as a reflection of its top managers. *Academy of management review, 9*(2), 193-206 .

Hambrick, D. C., Werder, A. v., & Zajac, E. J. (2008). New directions in corporate governance research .*Organization Science, 19*(3), 381-385 .

www.SID.ir

Archive of SID

Haynes, K. T., & Hillman, A. (2010). The effect of board capital and CEO power on strategic change. *Strategic management journal, 31*(11), 1145-1163 .

Hendry, K. P., Kiel, G. C., & Nicholson, G. (2010). How boards strategise: A strategy as practice view. *Long Range Planning, 43*(1), 33-56 .

Huse, M. (1998). Researching the dynamics of board—stakeholder relations. *Long Range Planning, 31*(2), 218-226 .

Huse, M. (2008). Accountability and creating accountability: A framework for exploring behavioural perspectives of corporate governance *The Value Creating Board* (pp. 51-72): Routledge.

Huse, M., & Gabrielsson, J. (2008). Context, behaviour and evolution: Challenges in research on boards and governance *The Value Creating Board* (pp. 28-50): Routledge.

Huse, M., Hoskisson, R., Zattoni, A., & Viganò, R. (2011). New perspectives on board research: Changing the research agenda. *Journal of Management & Governance, 15*(1), 5-28 .

Huse, M., & Zattoni, A. (2008). Trust, firm life cycle, and actual board behavior: Evidence from" one of the lads" in the board of three small firms. *International Studies of Management & Organization, 38*(3), 71-97 .

Ingley, C. B., & Van der Walt, N. T. (2001). The strategic board: The changing role of directors in developing and maintaining corporate capability. *Corporate Governance: An International Review, 9*(3), 174-185 .

Jansen, H. (2010). *The logic of qualitative survey research and its position in the field of social research methods.* Paper presented at the Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research.

Johnson, S. G., Schnatterly, K., & Hill, A. D. (2013). Board composition beyond independence: Social capital, human capital, and demographics. *Journal of Management, 39*(1), 232 .۲۶۲-

Judge Jr, W. Q., & Zeithaml, C. P. (1992). Institutional and strategic choice perspectives on board involvement in the strategic decision process. *Academy of Management Journal, 35*(4), 766-794 .

Kanadlı, S. B., Bankewitz, M., & Zhang, P. (2018). Job-related diversity: the comprehensiveness and speed of board decision-making processes—an upper echelons approach. *Journal of Management and Governance, 22*(2), 427-456 .

Kim, B., Burns, M. L., & Prescott, J. E. (2009). The strategic role of the board: The impact of board structure on top management team strategic action capability. *Corporate Governance: An International Review, 17*(6), 728-743 .

Kirkbride, J., Howells, G., Letza, S., Kirkbride, J., Sun, X., & Smallman, C. (2008). Corporate governance theorising: limits, critics and alternatives. *International Journal of law and management, 50*(1), 17-32 .

Knockaert, M., Bjornali, E. S., & Erikson, T. (2015). Joining forces: Top management team and board chair characteristics as antecedents of board service involvement. *Journal of Business Venturing, 30*(3), 420-435 .

www.SID.ir

Archive of SID

Kor, Y. Y. (2006). Direct and interaction effects of top management team and board compositions on R&D investment strategy. *Strategic management journal, 27*(11), 1081-1099 .

Langley, A .(۱۹۹۹) .Strategies for theorizing from process data. *Academy of management review, 24*(4), 691-710 .

Leblanc, R., & Schwartz, M. S. (2007). The black box of board process: Gaining access to a difficult subject. *Corporate Governance: An International Review, 15*(5) ,843-851 .

Liang, Q., Xu, P., & Jiraporn, P. (2013). Board characteristics and Chinese bank performance. *Journal of banking & finance, 37*(8), 2953-2968 .

Mashayekhi, B., & Bazaz, M. S. (2008). Corporate governance and firm performance in Iran. *Journal of Contemporary Accounting & Economics, 4*(2), 156-172 .

McDonald, M. L., Khanna, P., & Westphal, J. D. (2008). Getting them to think outside the circle: Corporate governance, CEOs' external advice networks, and firm performance. *Academy of Management Journal* .۴۷۵-۴۵۳ ,(۳)۵۱ ,

McNulty, T., & Pettigrew, A. (1999). Strategists on the board. *Organization studies, 20*(1), 47-74 .

Mills, J., Bonner, A., & Francis, K. (2006). The development of constructivist grounded theory. *International journal of qualitative methods, 5*(1), 25-35 .

Neuman, W., & Robson, K. (2017). *Basics of Social Research: Qualitative and Quantitative Approaches* (4 ed.): Pearson.

Nielsen, S., & Huse, M. (2010). Women directors' contribution to board decision-making and strategic involvement: The role of equality perception. *European Management Review, 7*(1), 16-29 .

Pearce, J. A. (1995). A structural analysis of dominant coalitions in small banks. *Journal of Management, 21*(6), 1075-1095 .

Pearce, J. A., & DeNisi, A. S. (1983). Attribution theory and strategic decision making: An application to coalition formation. *Academy of Management Journal, 26*(1), 119-128 .

Pearce, J. A., & Zahra, S. A. (1991). The relative power of CEOs and boards of directors: Associations with corporate performance. *Strategic management journal, 12*(2), 135-153 .

Pearce, J. A., & Zahra, S. A. (1992). Board composition from a strategic contingency perspective. *Journal of management studies, 29*(4), 411-438 .

Pettigrew, A., & McNulty, T. (1995). Power and influence in and around the boardroom. *Human relations, 48*(8), 845-873 .

Pugliese, A., Bezemer, P. J., Zattoni, A., Huse, M., Van den Bosch, F. A., & Volberda, H. W. (2009). Boards of directors' contribution to strategy: A literature review and research agenda. *Corporate Governance: An International Review, 17*(3), 292-306 .

Pye, A., & Pettigrew, A. (2005). Studying board context, process and dynamics:

www.SID.ir

Archive of SID

Some challenges for the future. *British Journal of Management, 16*(s1), S27-S38 .

Qian, X., Zhang, G., & Liu, H. (2015). Officials on boards and the prudential behavior of banks: Evidence from China's city commercial banks. *China Economic Review, 32*, 84-96 .

Rindova, V. P. (1999). What corporate boards have to do with strategy: A cognitive perspective. *Journal of management studies, 36*(7), 953-975 .

Roberts, J. (2001). Trust and control in Anglo-American systems of corporate governance: The individualizing and socializing effects of processes of accountability. *Human relations, 54*(12), 1547-1572 .

Roberts, J., McNulty, T., & Stiles, P. (2005). Beyond agency conceptions of the work of the non-executive director: Creating accountability in the boardroom. *British Journal of Management, 16*(s1), S5-S26 .

Ruigrok, W., Peck, S. I., & Keller, H. (2006). Board characteristics and involvement in strategic decision making: Evidence from Swiss companies. *Journal of management studies, 43*(5), 1201-1226 .

Sandelowski, M., Barroso, J., & Voils, C. I. (2007). Using qualitative metasummary to synthesize qualitative and quantitative descriptive findings. *Research in Nursing & Health, 30*(1), 99-111 .

Schmidt, S. L., & Brauer, M. (2006). Strategic governance: How to assess board effectiveness in guiding strategy execution. *Corporate Governance: An International Review, 14*(1), 13-22 .

Schwarz, N. (20 .(۰۰Emotion, cognition, and decision making. *Cognition & Emotion, 14*(4), 433-440 .

Stiles, P. (2001). The impact of the board on strategy: An empirical examination. *Journal of management studies, 38*(5), 627-650 .

Subramaniam, N., Stewart, J., Ng, C., & Shulman, A. (2013). Understanding corporate governance in the Australian public sector: A social capital approach. *Accounting, Auditing & Accountability Journal, 26*(6), 946-977 .

Sundaramurthy, C., & Lewis, M. (2003). Control and collaboration: Paradoxes of governance. *Academy of management review, 28*(3), 397-415 .

Tian, J., Haleblian, J., & Rajagopalan, N. (2011). The effects of board human and social capital on investor reactions to new CEO selection. *Strategic management journal, 32*(7), 731-747 .

Tihanyi, L., Ellstrand, A. E., Daily, C. M., & Dalton, D. R. (2000). Composition of the top management team and firm international diversification. *Journal of Management, 26*(6), 1157-1177 .

Torchia, M., Calabrò, A., & Morner, M. (2015). Board of directors' diversity, creativity, and cognitive conflict: The role of board members' interaction. *International Studies of Management & Organization, 45*(1), 6-24 .

Udueni, H. (1999). Power dimensions in the board and outside director independence: Evidence from large industrial UK firms. *Corporate Governance: An International Review, 7*(1), 62-72 .

www.SID.ir

Archive of SID

Van der Walt, N., & Ingley, C. (2003). Board dynamics and the influence of professional background, gender and ethnic diversity of directors. *Corporate Governance: An International Review, 11*(3), 218-234 .

Van Ees, H., Gabrielsson, J., & Huse, M. (2009). Toward a behavioral theory of boards and corporate governance. *Corporate Governance: An International Review, 17*(3), 307-319 .

Van Puyvelde, S., Brown, W. A., Walker, V., & Tenuta, R. (2018). Board Effectiveness in Nonprofit Organizations: Do Interactions in the Boardroom Matter? *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 0899764018762318 .

Wan, D., & Ong, C. H. (2005). Board Structure, Process and Performance: evidence from public-listed companies in Singapore. *Corporate Governance: An International Review, 13*(2), 277-290 .

Weitzner, D., & Peridis, T. (2011). Corporate governance as part of the strategic process: rethinking the role of the board. *Journal of business ethics, 10*.۴۲-۳۳ ,(۱)۲

Westphal, J. D. (1998). Board games: How CEOs adapt to increases in structural board independence from management. *Administrative Science Quarterly*, 511-537 .

Westphal, J. D. (1999). Collaboration in the boardroom: Behavioral and performance consequences of CEO-board social ties. *Academy of Management Journal, 42*(1), 7-24 .

Westphal, J. D., & Bednar, M. K. (2005). Pluralistic ignorance in corporate boards and firms' strategic persistence in response to low firm performance. *Administrative Science Quarterly, 50*(2), 262-298 .

Westphal, J. D., & Milton, L. P. (2000). How experience and network ties affect the influence of demographic minorities on corporate boards. *Administrative Science Quarterly, 45*(2), 366-398 .

Westphal, J. D., & Stern, I .(2006) .The other pathway to the boardroom: Interpersonal influence behavior as a substitute for elite credentials and majority status in obtaining board appointments. *Administrative Science Quarterly, 51*(2), 169-204 .

Westphal, J. D., & Zajac, E. J. (199 .۵Who shall govern? CEO/board power, demographic similarity, and new director selection. *Administrative Science Quarterly*, 60-83 .

Westphal, J. D., & Zajac, E. J. (2013). A behavioral theory of corporate governance: Explicating the mechanisms of socially situated and socially constituted agency. *Academy of Management Annals, 7*(1), 607-661 .

Willems, J., Andersson, F. O., Jegers, M., & Renz, D. O. (2017). A coalition perspective on nonprofit governance quality: Analyzing dimensions of influence in an exploratory comparative case analysis. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 28*(4), 1422-1447 .

Zajac, E. J., & Westphal, J. D. (1995). Accounting for the explanations of CEO compensation: Substance and symbolism. *Administrative Science Quarterly*, 283-

www.SID.ir

Archive of SID

308 .

Zajac, E. J., & Westphal, J. D. (1996). Who shall succeed? How CEO/board preferences and power affect the choice of new CEOs. *Academy of Management Journal*, *39*(1), 64-90 .

Zajac, E. J., & Westphal, J. D. (1998). Toward a behavioral theory of the CEO/board relationship: How research can enhance our understanding of corporate governance practices *Navigating change: How CEOs, top teams, and boards steer transformation*.

Zand, D. E. (1972). Trust and managerial problem solving. *Administrative Science Quarterly*, 229-239 .

Zhang, P. (2013). Power and trust in board–CEO relationships. *Journal of Management & Governance*, *17*(3), 745-765 .

Zona, F., & Zattoni, A. (2007). Beyond the black box of demography: Board processes and task effectiveness within Italian firms. *Corporate Governance: An International Review*, *15*(5), 852-864 .

www.SID.ir

Archive of SID

A behavioural approach to corporate governance: Theories and methodologies

Ali Divandari

Mohammad Sadegh Hashemi

Amin Moeiniyan

Abstract

Most of the studies on corporate governance that have been conducted thus far are based on Agency Theory and are mainly focused on the structural approach. These studies which are mostly have done by accounting and finance scholars, do not represent the board members real behavior and interactions among the players as well. Therefore, the board decision-making processes has remained a black box for those researchers specializing strategy and organizational behavior. This study aims to systematically review the corporate governance researches that have been particularly focused on organizational behavior perspective. The research question is what scholars have published so far on theory and methods in this area of study? We used a systematic literature review applying a qualitative Meta-synthesis approach. We found 140 articles from which 78 articles with average JIF score 4.34, were selected. From coding process we recorded 1404 descriptive and 337 content analysis codes which revealed 28 theories that have been classified in three categories of "Board Role Theories", "General Theories" and "Social Psychological Theories". Findings show that until now most of the studies are based on the Agency Theory, using quantitative data with cross-sectional research design unable to perfectly explore the processes and dynamics of board meetings and dynamics.. Based on t findings , in order to better understand the processes and dynamics of board members behavior, we suggest that researchers consider mixed research designs and collect primary data from interviews, and direct observations, instead of relying on archival data that comes out from securities market databases.

Keywords: Corporate governance, behavioral approach, board processes, systematic literature review, social psychological theories

www.SID.ir